13

I. N. I.

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA De MORBIS ÆTATUM

Quam
DEO ANNUENTE
Illuſtris Facultatis medicæ permiſſu
SUB PRÆSIDIO
Clariſſimi atque Experientiſſimi
VIRI

DN. GUNTHERI CHRISTOPHORI SCHELHAMMERI
MED. D. ANAT. CHIRURG. ET BOTAN. P.P.
ACAD. LEOPOLD. NAT. CUR. ADJUNCTI ET RECUP.
ITAL. SOC.

Patroni & Præceptoris per omnes ætates colendi
PRO
DOCTORIS GRADU
Majorum more obtinendo
Publicæ Eruditorum ventilationi ſubmittet

JOHANNES ERNESTUS Waltsgott
SILES.

IN AUDITORIO MAJORI
horis ante & pomeridianis
ad diem *Anno 1694.*

JENÆ
LITTERIS JOH. ZACH. NISI.

VIRIS

Præ-Nobiliſſimis, Ampliſſimis, Doctiſſimis, Experientiſſimo

DN. ANDREÆ Waltsgott/

Sereniſſimo Principi Würtenbergico-Olsnenſi

à Secretis,

DN. JOHANNI GEORGIO Waltsgott/

Phil. & Med. Doct. & Practico Vratislavienſi feliciſſimo,

Parenti, ad cineres filiali obſervantia colendi ætatem obſervando Fratri honore & amore

Itemque

VIRIS

Nobilibus, atque Spectatiſſimis, Præſtantiſſimis

DN. EHRENFRIED Neugebauern/

Mercatori Vratislavienſi Prudentiſſimo,

DN. ESAIÆ HÆNSELIO,

Illuſtris Vratislavienſis Senatus, Vectigalium Præfecto dexterrimo,

Conſanguineis ac Amicis ſingulari cultu ac amicitia proſequendis.

Hanc Inauguralem ſuam

Tum Beneficiorum, quam fidei ſuæ memor

in grati animi teſſeram

D. D. D.

AUTOR.

AVSPICE JESV!

GNara noſtrarum miſeriarum Antiquitas, variâ triſti imagine Poſterorum Vitæ præluſit. Epicteto ſane fluxa Vita torrentis inſtar effunditur: Umbram Sophocles edixit, quicquid Junonis inſtar cæcutientes amplectimur: Alii alia ludibria in miſeræ Vitæ noſtræ effigiem aptarunt. Enimvero dubio procul calculum merebitur, qui cum Phocydide, Seneca, Chryſoſtomo, ac Pio Pontifice Vitam mortalium tragicam fabulam exiſtimaverit. Quam enim fatis nobiſcum luditur! quam omne quod exterius eſt, & quod in nobis ipſis affectus agit, in pericula noſtra triſtiſſimas Scenas pandit! Sic omnia in noſtrum exitium ruunt. Solos Morbos videas, quam periculoſa fabulæ hujus pars ſint, & quomodo eorum iſtic actus non uno fulmine ſæviat: quam frequenter enim acerbius fatum ſpiritum nondum ſpirantibus, eripit? aut lux prima caliginem affundit in vitam vix prodeuntibus? hinc apud meum animum conſtitui, unicam morborum ſcenam aperire, quam ipſimet Vitæ noſtræ articuli, ætates, in noſtra detrimenta ludunt. Siſtam ergo Ætatum Morbos, non quibus in ætatibus hærentes varius diætæ error mergit; non quos adolituræ nobiſcum ſarcinæ inſtar ex maternæ alvi cunabulis tulimus; non qui extraordinario infeſtant, ut viſa à Sylvio, & ma-

gno noſtro WEDELIO *gallica in Infante Lues, it. Tertiana in Lactante, arthritis, melancholia in ſex annorum pueris, eodem Magnifico Viro obſervata; nec adducam illos morbos, quos ex una in aliam ætatem producimus; nec quibus diſpoſitum hunc vel illum fera idioſyncraſia ferit; quin nec dogmaticam Curationem afferam, ſed clinicam, illorum ſcil. ſymptomatum, quæ ætates ſingulas, & in ætate plerosq;, ex ferali quaſi humorum ac partium neceſſitate premere conſueverunt. Hanc ergo aggreſſi fabulam, copia quidem rerum, ingenii inopia, deficimus. Mens tamen erigetur iterum, ſicubi Benevolus Lector conatui utcunque caſuro applauſum haud detrectare dignatus fuerit.*

CAPUT I.

PHYSIOLOGIA ÆTATUM.

§. I.

Exerc. in Cardan. 359.

Introduct. ad Chirurg.

VIſuris quid in nos delinquant ætates, earum evolvenda notio eſt. Seu ergo cum Scaligero, ætatem rei exiſtentiam ſub tempore, eſſendique tractum, generalius, aut ſpecialius paulo cum Pareo & Magn. WEDELIO ſpacium eandem, nuncupes, quo corporis conſtitutio ex ſeſe & ſua ſponte evidentes ſubit mutationes; (neque enim Aegyptiis, ætates derivantibus ex pondere quotannis cordi accreto, auſcultes) abunde de ætatum quidditate edoctus eris.

in Crocol. p. 118.

§. II. Haut ſane tanta eſt numerorum poteſtas, ut ſoli huic in ætatum vices quicquam largiamur. Nullam cum Hertodto religionem ſeptenarii numeri ſanctitati & ma-

majeſtati damus. Nec ſola obeundi munera facultas ætates, Marſilii Ficini ſvaſu, *Libro de ſtudioſorum vita proroganda current.*

§. III. Sangvinis & totius mutationibus ætatum varios gradus deberi, quis addubitaverit? Individuorum autem varietatem fluctuantes annorum ætatumque termini incerta latitudine conſtituunt. Ut ergo ſcias quam ætatem, quamquam cum latitudine reſpectu corporis, quispiam degat, annorum numerus corpori, Kypero, aliisque jubentibus, jungendus eſt. Septenarius proinde numerus nobis, quia Coo, ad ætates circumſcribendas arriſerit, cum circa hanc ferè conſveta natura de mutationibus disponere, & primo quidem non pube modo naturalia umbrare, ſed deinceps etiam in proculcandis chronicis morbis haut raro mirabilem ſe præſtare ſoleat. Quæ etiam Ranzovio, aliisque ita fuiſſe perputata legimus.

anthropol. l. 1. c. ult.

L. de Diæt.

§. IV. Quot autem inſigniores Vita mutationes ſubeat, antiquis varie prolatum eſt. Elegantisſima Præceptor & Patronus per omnes ætates colendus, *Phyſiol. reformat. c. 6. de Vitæ mod.* habet. Pythagoræ quoq; ut Plantæ perennare viſi ſumus, & tres ætatum periodos ducere: Incrementi, Status, & Decrementi. Anno ſeptimo Infantiam exuimus, altero ſeptennio contra Ariſtotelem reputantibus Stoicis, Puer exit, induimus abhinc adoleſcentiam, Succedit ab anno 21. circiter ad 25. Juvenilis flos, quo per 35. annum cadente, togam virilem ad annum 49, 50. protendimus. Unde utplurimum capite ſenili nive fluente, ad mortem usque marceſcimus.

§. VI. Jam quæ ſangvinis, corporisque conditio ſit, ex ipſis fontibus libemus. Dignus meliori apud hodierons fama Pergamenus libro de Maraſmo hæc habet: *Ignem*, dicit,

 in

in humida ligna incidentem fumare primo; hinc radios effulgere debilius: flammâ ſenſim materiæ potente facta, in maximam altitudinem eam attolli, alimento hinc deficiente marceſcere. Calorem itaque proximioribus ortui potentem cum Hippocrate tribuit, connatum quippe, & copioſo humido, quod multo glutine ſatur, merſum. Hunc, ubi profecta pueritia, paulatim ſit attenuatus, acriorem evolvi, ſicque adſcititium magis ineſſe: Hinc appetente adoleſcentia, ſangvinem parte ſua vivifica & mobiliori fieri prævalentiorem, conſumpta humidi per auctionem & labores copiâ: Juvenibus autem, & iis qui in Viros tranſcribuntur, vitali flamma ad ἀκμὴν deducta, eſſe acriorem & prope mordacem: Ubi tandem ad Senium deventum, ſenſim oleoſo balſamico ſangvinis ſtatu deficiente, & eliquato alibili humido, abſterſo caloris vigore, frigidum & ſiccum ſtatum emergere, quanquam copioſa vappa in os ſaliat, ſtillentque gemmis effœtæ nares. Laxius proinde Infantibus corpus eſt, fibrarumq; mitius robur, quod ſiccato ſenſim corpore, in firmiorem tonum induratur, culinis omnibus naturæ legibus convenienter auſcultantibus: Senibus vero, reſiccatis oſſibus collapſaque muſculoſa, fibroſaque parte, perperam intus cuncta agi neceſſum eſt.

L. 2. de nat. hum. 1. de Diæt.

ad Hipp. L. 1. §. 24. it. 1. de Temperament.

Caput II.

PATHOLOGIA ÆTATUM.

Omnem igitur ætatem humorum quaſi neceſſitate ſui morbi manent. Ut in ætatem aliam provehi, idem ſit, ac novo itinere in certiſſimæ mortis pericula tranſcendere. Non enim c. Sydenhamio in ſalutem noſtram conari

obſerv. de morb. acut. c. 1. Sect. 1.

nari Naturam reor, id quod ſalutem cum Vita jugulet. Coacti ergo & tempore & ingenio, diſtincta ſed brevisſima oratione per omnium ætatum fata ituri ſumus.

CAPITIS SECVNDI
SECT. I.
PATHOLOGIA INFANTUM.

§. I.

Salæ & omnium Medicorum judicio, Dogmaticorum Princeps Cous, ſollicitudinem de ordine eximit. Hic, Infantuli utero excluſi varia fata L.III. Aphor. §. 24. perſequitur. Hujus ergo veſtigia prementes, prælucentibus RHASE, LEONELL. FAVENTIN. DE VICTOR. de Infant. ægritud. FERRARIO de art. Med. Infant. MERCURIALI de morb. puer. FRANC. RANCIN. de morb. Infant. SENNERTO, KRAUT. de Infantum à partu cura, SYLVIO, ETMULLERO in Valetud. Infant. STROBELBERGERO in breviſſ. manud. ad cur. puer. aliisque, tanquam levis umbra ſuccedimus.

§. II. Omnem Pueritiam *Celſi* teſtimonio, circa diem 40. hinc 7. menſe, poſtea circa pubertatem periclitari, verum eſſe conſvevit. Pleraque vero horum vitia, infimo ventri, lacti, viſceribusque debilioribus debentur. Quibus inprimis obſtetricatur M.S. ſtatus humidior, flammulaq; vitalis eodem oppreſſa. Meconium non abſterſum præter Tormina & alia, Icterum quoque ex gr. j. Croci c. lacte dato, *Sylvio* ceſſurum, bilioſo acido ſuo magmate patrat. Pituitæ præterea viſcedo, & effera bilis tumeſcentia, a-

cido

cido utrisque ſeſe ingerente, multos morbos congerendo, delinqvunt. Hinc felices *Sylvio* Infantes, quibus contigit lacte deſtitutis non ita nocituro eduli vitam trahere. *Helmontio* & *G. Hornio* quoque lac exploditur. In contrarium plane euntibus *Courveo Tr. de nutr. fœt. in uter. Harveo de generat. anim. exercit. 58. Nedeham de format. fœt. cap. 8.* aliisque qui ipſo lacte nutriri embryonem arbitrati ſunt. Quibus tametſi calculum adjicere non poſſim; non dubito tamen *Galeni* ſvaſu ubera vagientibus admovenda, nec ſpisſitate, nec tenuitate, nec quantitate, neque ſcorbutica cacochymia, aut iterata mutatione nocitura: In Fruſtraneas enim eminentias vix extulit Creator pectora, nec ut jugulet, ſed ut ſervet, quos ita alendos indicare voluit. Quando autem Lac vel ob ſua vitia, vel ob ventriculi laxioris, & cujus multa ſaburra coctionem inficit, infame fit, vel quatenus in bilem, vel chylum viſcidiorem fatiſcit, vel in grumos coit, morbificum habendum. Coagulatur autem non ab acido *Ettmülleri* ♎u, qui in pane eſt, quî enim lac ♎ui huic jamdudum confuſum, & mammas emetitum, in ventriculo infantis demum coeat? potius vitio ipſius ſtomachi id accidit, acido multo fœti, quod idem caſeoſas particulas ex ſero ſuo præcipitet. Hinc colligere licet, in ventriculo infantum, vel ipſius humoribus, dum adhuc in ipſo utero morantur, acidi aliquid colligi, quod multis malis poſtea metuendis fomitem præbet. Quibus omnibus etiam obſtetricantur quinque Coi Procatarcticæ cauſæ, partus labor, umbilici ſectio, aër inſvetus, nutrimenti diverſitas, & quod cubantes antea molliter, rigidiùs degant.

[...]r. Infant. [...]utrit. ad [...]it. long. [...] arc. Moſ.

[...]e tuend. [...]ānit.

[...]de octime[...]ſtri partu.

§. III. Prodiens in vivos Infans, haud raro Capitis

mollem

magnitudinem auctam adfert, quam dicunt Hydrocephalum. Externus unus, à partu difficili coacto ſurſum in glandulas pericranii humore; facto enim à fibris & poris receſſu, cum illis non coaleſcens humor, in cavitates confluere ſvevit. Alter internus eſt, ab effuſo intra menninges humore, unde mollius cranii os eodem urgente intus, *Mercurialis lib. 4.* judicio, facile in extantiorem peripheriam diduci poteſt.

§. IV. Hinc ſui quoque Manes Lactationi ſunt: allata ex utero labiorum contiguitas, aliave læſio, vel impedita per Batrachium lingva, ſæpius ubera excludit; quin læſa quoque per obſtructionem narium reſpiratio ſuctum fallit. Omnibus enim infantibus, obſervante *Magnif. Dn. Præſ.* ut aures, ita & nares multo craſſamento tanquam glutine obſtructæ, itemque anguſtia narium ſumma eſt, ſenſim deinde in amplitudinem majorem extendenda.

§. V. Lingva aſſiduis albicantibus ulcuſculis indolet ſæpius: Aphtas vocant, vel tenuitati & mollitiei cutis, pulpæque lingvalis humiditati, & acrimoniæ ſeri, vel acribus halitibus ex ſtomacho aſcendentibus debitas.

§. VI. Quo ſalutarius autem reputante *Mercuriali c. 10. l. 2.* infantibus eſt dormire, hoc periculoſiores vigiliæ ſoporem rumpunt. Sed non uniusmodi Infantibus ἀγρυπνία eſt. Clamor enim afflictionis index; Ubi vero hæ vigiliæ citra dolores prævios, primariæ exſtant, meritò venter infimus, & ex amurca inteſtinali in fibras proximas evibrati acres halitus, ♌us in perpetuas vigilias ſuſpendentes, argui poſſunt.

§. VII. Proinde phantasmate quaſi terrifico excusſus ſopor, pavores per ſomnum excitare poteſt, vel etiam acris vapor rodendo membraneum ſyſtema, ſuperficia-

riam diſploſionem & concusſionem artuum procudere. Ab his quam parum Ephialtes diſtet, perſpectu facile eſt. Equidem cum dæmone imbellis muliercula rixatur. Antiqui ſemiobſtructionem cerebri ventriculorum laudant: conſultius autem reputaveris, premi à copioſa lympha cerebrales poros, ſicque nervum *ſexti paris* ſemiobſtructum thoracem gravare. *vid. Williſ. de anim. brut. c. 6.*

§. VIII. Aures porro multo recremento ſordeſcere, divinus Senex autor eſt, quod experientia anatomica modo firmavimus: Neque vero tantum humanus fœtus, ſed omne animal tum in utero meatum auditorum plenum oſtendit, tum recens in lucem editum, non vacuum omnino. Nam cum omnia humeant tenello in corpore, gravato præ copia lymphæ circulo, hinc inde ſtagnationes: inprimis quod mucoſa quaſi oſſa ſint, facile fiunt. Quod ſi autem cutis ob humoris quantitatem molleſcens erodatur, moleſtam Intertrigo ἀυπάθειαν partibus inducit.

§. IX. Medius venter familiari Infantibus Tusſi quatitur. Lympha enim, in coagulum prona, ſi per pulmonis veſiculas στάσιν ponat, & ex hac acrimoniam trahat, perpetuo ſtimulo, bronchia ad excutiendum intus hærentia ſollicitat. Quid? quod Williſium ſi audias, Tusſim talem convulſivam ſæpe, nervis per irritationem in ſpasmos actis, reputaveris.

§. X. Ultimo in ventre, vix pene nato, umbilicus inflammatur, periculoſius ſi febris ſit. Effuſus enim improvida ſecantis obſtetricis manu cruor, male ruptis fibris hærens, ignem, facile hinc vaſis ipſis communicandum, ſuſcipit. Sin male deligatæ fibræ in hyperſarcoſin ſubter umbillicum criſpentur, efferri quoque duro tumore umbilicus ſvevit.

§. II. Quin

§. XI. Quin & in aſſiduas Vomitiones tenellus ſtomachus ſolvitur. quod tamen ſæpius lactis copiæ & robori ventriculi, quam morboſæ cauſæ acceptum referas. Ubi vero ex flavo virideſcentia projecerit, corrupto bile vel acido ſucco lacti tribues. Pultem quoque, nimis copioſe ingeſtam, futuram morborum variorum materiam, quod ſubjugari neſciat, utiliter extrorſum ventriculus agit ſæpenumero.

§. XII. Tormina denique ſolennia eſſe conſvevere; Bilis enim in ſucculento corpore fluxilior, inteſtina perfluens, inteſtinales fibras arrodere ſolet; aut in flatus disperſis impuris ſuccis, inteſtina dolorifice tendi facile eſt creditu.

§. XIII. Alterum Infantiæ ævum à *Coo* Dentitione circumſcribitur. Tenſis ergo nerveis fibris, dolor male habeat, neceſſum eſt: dolores autem & turbare ſpiritus, & in motum humores agere conſveverunt. Dum igitur emerſuri dentes ὀδαξισμοῦ tempus definiunt, diris ſane hoſtibus obnoxius Infans eſt. L. III. §. 25.

§. XIV. Conſtans folliculorum, qui dentes habent, tenſio, moleſtum gingivis pruritum inducit. Sin fortiorem irritationem quintum nervorum *Williſii* par ſubierit, in motum actis Spiritibus, proni ſua ſponte in motum humores facilius impelluntur. His motis fortius, ſi debilior imprimis textura Infantem habeat, ſi bilis (potentia proxima talis) ſangvinis & inteſtinalis ipſa, (actu talis) copioſior inſit, acta hâc in fermentationem p. n. M. S^am^ in calorem p. n. exardeſcit. Sicque terminantes utplurimum ſeptimo die febres infantulis quoq; tenerrimis cuduntur. de Convulſ. c. 4.

§. XV. Sicubi autem in tenellis, dolore mota intimius ce-

us cerebro communicata irritatio fuerit, arroſum nervoſum genus, ſpiritus, vel quodcunque eſt nervorum fluidum in motum anomalon actum, impetuoſius in ſpinalis medullæ caudices projicit & impellit. Hinc epilepticæ convulſiones, obſtetricante laudata *Galeno* nervorum debilitate. Uti verò ſæpius univerſum corpus dicti hoſtes qvatiunt, ſic ſi irritatio tantum ad nervum octavi paris fluat, quæ intra ſunt, immani cruciatu convelli, quod den innerlichen Jammer dicunt, non novum eſt; quod idem citra dentitionem, haud raro quoque diſpoſitioni ſcorbuticæ, connata ſeu ſit, ſeu per lac connaturata, deberi, *Drawizius* autor eſt.

Comment. de ſalubri diæt.

vom Scharbock. p. 137.

§. XVI. Sed & dentientium malo haut rara fuſior alvus deſcendit. Quando enim longæ crebræque dejectiones ſunt, irritatus *Helmontii* ex dolore *Archeus* vix ſolus alvum fuderit, quin bilis, turbatis per dolorem —bus, copioſo humore natans, ſtimulando inteſtina, contentorum & quicquid commotis humoribus ex glandulis, imo vaſis effluit, prolapſum concitet. Strictus autem anus, bilis aliorſum derivatæ, fœtus eſt. Hinc latinus *Cous*, (*Horat. Augenii, Schenkii, Heurnii, Lommii*, aliorumque judicio) Celſus, periculum talibus intimat, quod ipſe Hippocrates dentientes ob anum liberaliorem à convulſionibus abſolvat: retenta enim turbativa bile, major præſto eſt irritatio ubicunque eadem procubuerit.

§. XVII. Sequitur quæ ad annum 7. proficiſcitur Infantia. Quo tempore cum per ἀδδηφαγίαν, quæ quàm familiaris huic ætati eſt, multa excrementitia in inteſtina concurrant, non mirum eſt, variis quoque morbis hanc ætatis partem eſſe opportunam.

§. XVIII. Primum eſt, quod per §. *26. L. III.* plurimis

lymphæ

lymphæ & glandularum vitiis expoſita ſit. Siquidem aut gravius cœlum auſtri reddiderint, aut mitior æther arrideat ſubeuntibus, æque in tumores Infantum glandulæ exſurgunt. Copioſior enim, ſua vaſa premens lympha facile ſibi ipſi circulum turbat, coactis autem à frigore poris, in ſtagna colligitur: Unde cum deglutitionis difficultate *παρίσθμια*, Strumæ quoque (quarum tamen occultior ſæpe in meſenterio fons ob ſymboliſmum glandularum, ſi eaſdem obſtructio habeat) Bubones vero, & à quibusdam jactatum Satyriasmum ab eruditiſſimo Mercuriali in dubium vocatum, cum Heurnio, tanquam Parotidum ſpeciem apprehendere cur dubitemus, cum Cous ipſe 7. *Epidem. L I. 16.* mentem ita prodat: *περὶ τὰ ὦτα πολλοῖσιν οἷα τοῖσι σατύροισιν.* *L. 2. c. 22. de Morb. puer.*

§. XIX. Quod ſi vero decumbens ad peripheriam pituitoſa lympha, impuritatibus adhuc plena, concepto per *στάσιν* ⊖ino charactere, cutis fibrillas erodat, frequenti puſtula, ſeu Totius, ſeu Partis ſuperficies exaſperatur. Inde totum ſæpe cranium Achores, aut his rebellibus, Tinea, faciem lactumina fœdant. Aut ſi cum cutaneis fibris glutinoſior impuriorque lympha coaleſcat, in verrucam partim ſeſſilem procumbit pellis, aut in Acrochordones elongatur.

§. XX. Eadem laborans copiâ & glutine lympha medium quoque ventrem ſtrangulat. Niſi enim coitionem cum pleura naturæ ipſi pulmo debeat, certum eſt lympham, vel ob copiam & expanſionem gravantem, vel viſcedine ſpiritales veſiculas opplentem, Aſthma infantile procudere: quid? quod ex *ἀδδηφαγία* viſcidior chylus, cum ſi-ſangvine huc ſubiens, motum quoque pulmonum premere queat.

§. XXI. Porro calor copioſus, occulta ſeminia, quæ aut cibus forte, aut communis vector aër per minimas atomos dulci humori ingeſſit, felici matrice quaſi, in vitam explicat. Salſior enim lympha ſi ſit, efflorеſcentias facere, ſin dulcior, ad ſemina fovenda aptior, recte ſanctorio reputatur. Hinc cumulata ex Ἀδδηφαγίᾳ pituita, vim plaſticam adductorum ſeminum in aſcarides vel Lumbricos evolvit: ſeu per ἀδιαπνευστίαν humor in poris ſtagnans, ſeminium ſuum quâ caput, in pediculos, qua tergum, in avaros Crinones animat. Aſcarides quidem rectum inteſtinum dolorifico morſu in teneſmum ac dolorem, infantem vero ad immanem vagitum citant. Lumbrici vero epotando chylum, malum corpori habitum cum pallore, ſæpe & totius reſiccatione, quin & febres induunt Infantibus, quatenus arroſis inteſtinis ignem ſangvis conceperit. Crinones autem moleſto dorſi pruritu, corporisque maraſmo infames, alios à Sironibus ſcias, quos ſubter puſtulas in manuum volis & plantis pedum locant *Sennert. Lang. Ep. 2. 42. Gœdar. & alii. vid. Welſch. Tr. de Dracuuc. Horſt. l. 4. obſ. 83.*

Senn. l. 1. Prax. Gœdar. metamorph. 1. p. 86.

§. XXII. Trahens porro ex ἀδδηφαγίᾳ multum cœnoſitatis lympha, ſicubi in veſicam multa ▽ea ♀ea coiverint, facile lapidis autor exiſtit; quamvis non ſine naturali, & à parentibus relicta diſpoſitione hæc fieri, intelligendum exiſtimem. Cum *Galeno* quidem remotius calori indurationem materiæ in ſaxum debemus, cum Fallopio quoque aliquid diutius dilatæ mingendi neceſſitati damus. Proximius tamen advoluti, non gorgonium ſpiritum, non coagulationem ☿ cum ♎u. ⊡æ culpamus, ſed glutinoſum humorem arguimus, qui ex ἀδδηφαγίᾳ, & ætate viſcidior, ♀eas ∀eas ⊡æ partes facile ferruminet, mora for-

§. 26. 3. it. Epid. Comm. 15.

de metall. & foſſil.

te & calore ſymbolum quoque conferentibus. Facile hinc aſſequimur originem Infantilis Stranguriæ: ⊖ enim ♀eum in veſicam adductum, liquefactumque, dum mingitur, particulis ſuis acutis ſenſiles urethræ partes ſollicitat, ſicque cum t iſti ſenſu dyſuriam cudit.

§. XXIII. Effuſum ex Anglia in noſtras oras rebellius Lymphæ malum, Rhachitis nuncupatur. An vero præter nomen, affectum ipſum Britannis debeamus, dubitari poteſt: Notum enim eundem Hippocrati jam fuiſſe, ex II. προῤῥητ. credi poſſet, ubi dicit: hominem cruribus impotentem fieri, ſi medulla ægrotavit. it. quæ §. *26. l. 3.* ſingillatim recenſuimus, vertebrarum intro luxationes, tubercula, &c. fortaſſis à Coo tanquam Rhachitidis ſymptomata adducta fuerunt. Malumus tamen hic ἐπέχειν quam temere quicquam aſſerere. Morbum enim infantilem eſſe, qui ſe atrophia, & articulorum hinc inde prominentiis, quin dorſi, oſſiumque incurvationibus noſcendum præbeat, Gliſſonius & Mayovius edocent. Cauſam non in nervorum nutritium ſuccum rejiciam, demonſtratum nondum, ſed exploſum quidem argumentis haud ficulneis. Ergo lymphæ alibilis ἀκρασίαν ſic dictam ſcorbuticam, acrem, viſcidam, undecunque ſit genita, tutius inculpo. Notanter *Sydenham. c. V. Sect. I. de morb. acut. niſi annis, quibus intermittentes autumnales prædominium habent, veræ Rhrachitides rarius occurrunt.* Hinc ſi perputemus, febres autumnales utplurimum de natura Quartanæ eſſe, hanc vero aut invenire ſcorbuticos aut facere, rhachytides vero graſſantibus talibus ingruere, patet, quam parum diſtet Rhachitidis à Scorbuti cauſa, ut tuto poſſimus concludere, Rhachitidem eſſe ſcorbutum, qui imprimis Infantibus familiaris, magis rebellem. Quod & Rhachitidis

ſym-

ſymptomata evincunt, glutine enim lymphæ per Sal ſcorbuticum deperdito, oſſium fibræ non ita arcte ferruminantur, unde facile eſt, ut oſſa ipſa, ſponte flexiliora ad latera curventur. Quod ſi in ſpina dorſi fiat, notus jam Hippocrati & Galeno ab interna cauſa gibbus exſurgit. Ineptæ quoque ad apponendum rigidæ lymphæ ſcorbuticæ particulæ, marceſcentes partes relinqvunt; hinc ſi confirmatum magis malum fiat, eroſi pulmones, phthiſin & alia producunt. Quod autem memoria felicior ſit, ut Gliſſonius *p. 109.* asſerit, ♌-bus animalibus, ob paucitatem ad infernas partes parum concedentibus, ſed in capite remanentibus, deferri poſſet.

§. XXIV. Atrophia infantum minus malum eſt. Hæc niſi à Comedonibus vel Lumbricis ſit, variæ in meſenterio obſtructiones accuſandæ, quas impr. *Sylvius*, *Barbetti*, *Hoeferius*, *Sydenham* culpant. Non quidem in venis aut arteriis, aut meſenterii ipſius ſubſtantia quærendæ, ſed in ipſis glandulis lacteis, quas ſæpisſime in ſcirrhum induratas ac tantum non lapideas *Nob. Dn. Præſes*, apertis ventribus obſervavit: Tumet his venter à flatibus, in quos chylus obſtructis viis penetrare neſcius, indeque corruptus diſſolvitur; qui in inteſtinulis prope ſoli ab ipſo reperti ſunt, cum corrupta & nigricante, ex lymphæ in ſangvine defectu, bile.

Prax. l. I. c. 14. §. 56. pag. 168. Barbet. Prax. 3. c. 2. obſ. 2. Hæfer Herc. med. l. 7. Syd. de febb. p. 39.

§. XXV. Sed & ſolidarum partium variæ debilitates ſunt. Acta per externam cauſam vertebra vel introrſum vel ad latus, vel extra verſus, Gibbus varius exſurgit. Quod debilior vero veſicæ ſphincter ad quemvis □æ ſtimulum ſolvitur, naturæ opus putamus; item quod multo humore ani Spincterem laxante, inverti is & ad extra mitti ſvevit.

§. XXVI.

§. XXVI. Per innumerabiles autem obſervationes conſtat, Variolas & Morbillos ſæpius etiam in Pueritiam protendi: hinc illas medio loco etiam in utramque ætatem ambigere juſſimus. Cæteris hominibus non ex ætate, ſed incongruus morbus ſunt. Non cum Arabibus menſtruorum reliquias incuſo, nec repetitæ poſt conceptionem Veneri aliquid dedo, ſed impuritati recentis ſanguinis, & contagio omnia tribuo: conſvevere enim magis eſſe epidemicæ, rarius ſporadicæ. Malignitas vero ubi adfuerit, ex accidente erit, & aëris fermento corruptiori adſcribendum. Enimvero ſeu ob ætheris horrorem coactis ſubter pellem copioſis fuliginibus, ſeu miasmate per contagium illato, actus in motum inteſtinum ſangvis, ad cutis glandulas, intusque ad pulmonem non tantum, ſed omnia viſcera deſpumaſcit. Ubi autem ſubtilius id eſt, quod cutim aſperat, tinctæ rubello colore prominentiæ morbillos ponunt. Sin ſerum quoque ſubeat ſimul fermentum, innumeris puſtulis cutis attollitur; quæ puſtulæ hinc, non tam vermiculis, ut *Borellus, Rhodius, Lipſius, Bartholinus* vidiſſe teſtantur, quam lympha per fermentationem in pus dejecta ſcatent.

Bor. Cent. 2. obſ. 72. Rhod Cent. 3. obſ. 64 Lipſ. de Variol. Barthol. Cent. 5. hiſt. 20.

Capitis Tertii
SECT. II.

PATHOLOGIA PUERORUM ET ADOLESCENTUM.

§. I.

Infantiam ut Pueritia, ſic novus ſangvinis ſtatus excipit. Increſcit enim calor, & felicius ex diſcusſis glutinoſioribus ſeri partibus ſeſe expediens, beneficio aëris in puriorem flammam aſſurgit, ſicq; acrior evadit, ſuique potens: dum

 à XIV.

à XIV. ad XXV. ætatis annum, ſcoriis ſangvinis & lymphæ in pilos faſtigiatis, naturalia promisſior pubes, genamque lanugo inumbrat. Quanquam autem floridius ſerum jamjam ad futuras ſequioris ſexus cupedias juxta genitalia condatur, copioſo tamen adhuc humore calor natat, & proinde temperatior exiſtit. Invitarent equidem nos & Fœminarum mala, quæ à maſculorum morbis, itura aliquando in ſpeciei bonum, menſtrua diſcriminant: ſed tempori debebunt, quod reticenda ipſarum, ſilentii peplo recondantur.

§. II. Calor ergo æſtuantior, nondum tamen totus ſui juris redditus, varios homogeneos effectus procudit. Præterea ſi adoleſcentibus factis, in ſpeciei materiam, plethora prodigalior ſit, nec ad datos ſtimulos ſemen genitale arvum iniverit, concepto peregrino fermento, variorum quoque malorum anſa fit.

§. III. *Cous* noſter *III.* §. 27. Febres primo loco his ætatibus minatur, easque diuturniores. Quod dubium quidem haut eſt, in Græcia frequentius quam in Germania accidiſſe: non tamen fieri aliquando, plane negandum eſt. Aut enim calor levi data anſa, intra ſuas undas exæſtuat, ubi imprimis præpedita tranſpiratione fermentum externum ſangvinem tentaverit; aut billioſa multa in eo generata, ſi ea hepatis anguſtiores aditus excludere neglexerint, accendunt ſangvinem, ſua adhuc humiditate pollentem, & continentem imprimis febrim Puero inducunt. Quod ſi congeſti inferius pituitoſi ſucci, incauta imprimis diæta proritati, ſangvinem per certos typos, (quos vel humoris hujus fluxilitas, vel natura ordini & conſvetudini ſe alligans efficit,) ineant, moleſtæ quotidianæ c. frigore remisſiori, durabili tamen, caloreque lento, aliisque

liisque fiunt, noctu imprimis repetentes, quod noctem circa, pituita moveri ſvevit: ut ex dolorum quoque per noctem exacerbatione clarum eſt.

§. IV. Calor porro per ætatem evolutus, humidus tamen, non poteſt quin turgeſcens intra ſuos alveos, vaſorum capillamenta premat, unde copioſi cruoris ex naribus curſus, quatenus diducta vaſorum oſcula, per membranæ obſiſtentis poros facile exprimunt, quicquid per motum, ſeu per diætam calidiorem excitum, ad extra nititur.

§. V. In peripheria vero varia hinc inde Phymata luxuriant. Nondum enim ſat purus cum calore acri cruor, ubicunque in ſtagna coactus fuerit, ſi exacerbetur, inflammata vel carne vel glandula, in furunculos & ulcuſcula cutem conjicit: ubi imprimis ſcabies moleſta eſt.

§. VI. Sed provolutam in adultiorem adoleſcentiam, ætatem, optimam quidem *Galeni* & experientiæ teſtimoniis, dira ſatis fata excipiunt etiam. Indies quippe accreſcens calor varias ſangvinis exorbitantias cudit: unde &, imprimis per tusſim fiens, hæmoptyſis. fit enim ut præ copia illabentis ſangvinis calidioris, enata quavis occaſione, ex motu præſertim, vaſa per pulmonem reſecentur, aut ſi ⊖ina quædam acceſſerint, eroſi ductus florentem cruorem largius excutiant. Quatenus vero calidus & acer ſangvis, eroſas fibrillas in ulcus dividit, ſicq; putredinem ſubit, præſto adeſt Phthiſis, continuo ſtimulo irritatos pulmones ad tusſim concitans, ſiquidem illi heterogeneorum omnium impatientes ſunt. Ubi autem purulenta pulmonum, cordis thalamum ſubiverunt; ſangvis fermento accepto, per pulſum frequentem accenſum ſe, ſed puris tamen coagulo laborantem prodens, 3. §. 18.

demiſſus ad fovendas partes, his ipſis fermentum cum alimento illinit. unde omnia æqualiter intemperata evadunt, & calore hectico rarefactum humidum, per apertos poros è marceſcente corpore projicitur. Id quod experientiæ aſſertum, *Cous* quoque annis 18. ad 35. obtingere, ejusque imago *Celſus* reliquere.

Coac. Prænot. L. 2. c. 2.

§. VII. Hæc ut ſuo talo ſtant; ita de ſacro morbo dubium premit. Hunc enim *Cous* ætati huic III. §. 29. inducit, & *L. de morbo ſacro* contrarius ſibi videtur: Epilepſiam poſt 20. annum niſi connutritam non corripere: hinc non ætatis hujus morbum futurum fore. Videtur autem neceſſum inter conſtans & tranſiens malum, inſultus epilepticos & epilepſiam radicatam, eſſentialem labem, & quod per conſenſum fit, diſtingvere. Potuit enim fieri, ut ſeminia primis ſtaminibus confermentata, ſilentia per puerum, mutatione ſangvinis lymphæque per ætatem facta, actuata in morbum eruperint; ſicque malum eſſentiale erit, & connutritum, quod ſolum, non aliud per eſſentiam hoc ævo fieri contendit. Aphoriſmus vero noſter de Epilepſia per conſenſum accedente loqui videtur, nec de hac ævi parte ſed infantibus accipiendus, aut plane pueris, eumque in ſenſum explicandus quoque *Galenus*, quando iisdem malum hoc tribuit non ſemel.

§. VIII. Ubi adultioribus porro ſupine ſtratum corpus eſt, ſæpius contingit, ut inutili ſe ſpirituoſius & copioſius ſemen caſtisſima ſtragula inficiat, unde eluſa mentito amplexu phantaſia, poſtquam per ſeminis turgeſcentiam admonita eſt, ſpiritusque ad genitalia ablegavit, dilapidatis fruſtra genialibus theſauris, ex ſomno collectos cupidine aut indignatione fatigat.

CAPUT II.
SECT. III.
PATHOLOGIA JUVENUM ET VIRORUM.

§. I.

PRoductâ in Statum Vitâ, morbi quoque ad ἀκμὴν graſſantur. Calor enim ut liberrimus jam ſanguini inceſſit, calidorum quorumvis morborum faces excitat, cum non tam craſſo humore amplius coerceatur. Equidem Hippocrates hanc conſiſtentem ætatem omnia gratioſa habere contendit, oportebat enim ætatum eſſe optimam, ad quam per perfectionem Infans Scaligero teſte aſcenderet. Enimvero idem Cous ab anno 14. ad 40. ætatem, omnium morborum feracem aſſerit: quod media hæc ſit ætas, ſic antecedentium futurarumque ætatum fulminibus obnoxia, quæ omnia tamen ætatis vigor abſtergat. Quid quod erroribus ferundis optimam hanc ætatem, magis lædi tamen in futurum in propatulo ſit, ſenectute ejus commiſſorum peccatorum pœnas luente.

Præcept. Exerc. 6. Conc. Prænot. 3. §. 30.

§. II. Inter morbos ergo, quos *Cous 3.* §. *30.* Conſiſtentibus inducit, univerſaliores primo loco prodeant. Iſtiusmodi autem febres ſunt. Facillimum autem perſpectu eſt, ætatum nullam ardentibus opportuniorem, quam ubi ignis, fermentationum, ut omnium, ſic & ſucci vitalis patrator, nuda quaſi fronte in ſanguine geritur. Qui ſi leviuſculo errori obnoxius reddatur, vel per fortiorem corporis mentisve motum, vel per diætam calidiorem, vel ipſis auræ injuriis exacerbatus, non mortalium bono, ut Campanellæ viſum, in ſanguinem

militat, ſed humores vitales in dubiam & utplurimum periculoſam fermentationem p. n. conjicit. Aucto inteſtino motu non in oſcillis hærens cruor inflammationem ſubit; ſed totus ſangvis in calorem p. n. efferatur, qui ipſe calor, ne cum Hogelando cauſam morbi cum ipſo morbo confundas, formalem febris rationem conſtituit. Efferato igitur calore, ſicque etiam locali ſanguinis motu aucto, (non vero ex M. S.ᵉᵃ coagulatæ conaminibus, ut Jacob. Sylvio juxta & Carteſianis creditur) Pulſus celer, & frequens redditur. Quemadmodum vero ab aliis cauſis procatarcticis, Synochæ quoque putres dictæ & ſangvineæ fieri poſſunt: ita ubi ex ætate virili febris eſt, Cauſus eſſe conſuevit. Uti de hiſce omnibus ſufficientiſſima apud *Dn. Præſidem Tr. de curat. febb.* hauriri queunt.

œcon. animal.

in Ideæ febb.

§. III. Sanguini autem flagranti incoctum magis ſerum, ſicque per ſua coagula ſanguinis impetum localem refrenans, per pulſum doloſe ad naturalem ſtatum effictum, malignitatem ardentibus inducit. Pariter vero ubi caloris omnis impetus ſuperna ſubiit, ſpiritibus in ferociam actis, vel in motum turbulentum præcipitatis, delirium cum febre ferox, Phrenitidem vocant, urget. Primaria enim cum rarior paulo ſit, ſufficiat ſecundariam laudaſſe.

§. IV. Idem eſto quoque de Veterno judicium: hic enim ut ætatis diſpoſitionibus fiat, ſymptomaticum eſſe accipiendum eſt. Siquidem ubi Phrenitis ægrum die ſeptimo non ſuſtulerit, ſæpius reſolutus in Tabum ſanguis, palantes ſpiritus difficillimo ſopore mergit. Sanies enim iſthæc, quæ poſt mortem quoque patuit, cerebrales poros copioſius implens, inextricabiles ſpiritus reddit: quin lento calore corporis reliqua uſtulante, abſterſis ideis,

quæ

quæ in memoriam confluxerant, letho tandem ab hoc fratre ſuo traduntur.

§. V. Sed & ad Thoracem uredo deviat. Prona enim ætati huic febris, rheumatismo mediante, ſi ad pulmones vel pleuram, ignitum ſanguinem rejiciat, utrinque inflammatio, facta inibi ςάσει, exardeſcit: illam Peripneumoniam, hanc Pleuritidem vocant. Non movebimur autem ideo in pulmonem ipſum Pleuritidem rejicere, quod via non ſit, unde pus, à quo una ſalus, ex pleura in aſperam arteriam confluat: Præterquam enim quod confiteamur ipſi, compati cum pleura pulmones, ſenſus etiam exquiſitiſſimus evincit, revera inflammatam eſſe membranam; Viam quoque puri per διαπήδησιν ex pleura in Pulmones, omnino admittendam, ſummus *noſter Wedelius*; attenuato vero prius diſcutientibus, *in pathol.* per reſorptionem redeunti in venas; & per illas in pulmonem tendenti *Dn. Præſes aliique* monſtrant.

§. §. VI. Combinata porro cum febrili quoque æſtu Dyſenteria, (non epidemica quæ omnes ætates exercet, ſed ſporadica ſaltem) perpetua egeſtione ventris infima ſollicitat. Quod autem bilioſum multum venis inſit, ex dictis patet; hoc, ubi per ſuccum horariarum dapum cumulatur atque exſtimulatur, vel ſponte per copiam in motum conjicitur, uti alias, ſic & dyſentericam ipſam febrim patrat. Mota ſic in undis copioſa bilis, in multum quoque hepatis excrementum à vaſis ſeparatur. Separata hæc, acidoq; primarum viarum juncta, per ſtimulationem fibrarum, inteſtina ad contentorum effuſionem adigit: mixta hinc per chyli vias ſangvini, lympham fundit copioſius, quæ à glandulis deinceps inteſtinalibus eliquatur: donec con-

tinuato

tinuato ſtimulo ipſe ſangvis nimium fuſus, è corpore cum torminibus eat, ſicque Dyſenteriam rubram conſtituat.

§. VII. Hærentibus autem in febribus, Galenus quoque Tertianæ mentionem injicit. (Itidem ſporadicas in mente habeo.) In continuis, continuum erat quicquid in vaſis ſangvinem ad fermentationem p. n. civerat; Hic vero multa bilioſa in primis viis congeſta, à fermenti ſyncraſia vel naturæ conſvetudine, alternis diebus in vaſa truduntur. Bilem ipſa ætas largitur; acidum vero recrementitium ex mala diæta num addendum ſit, nondum ſat certis experimentis conſtitutum eſt. Bilioſum vero multum Tertianæ damus: unde enim calor tantus? & cur non idem in quotidiana vel quartana? & cur in viros, quibus copia bilis eſt, quoque imprimis hic affectus deſævit.

§. VIII. Ab univerſi corporis fatis, ad partium morbos appellimus. Illabens igitur per pulmonalem arteriam ſangvis calidior, turgensque implendo copioſius pulmonem, veſiculas ſpiritales comprimit, ſicque dato aëri minori & parum ſufficienti ſpacio, Aſthma huic ætati viſum eſt haud infrequens. Quod tamen etiam à tartaro, pituita, tuberculisque, monente Hippocrate, provenire, notum eſt, ſed non uni huic ætati.

§. IX. In infimo ventre varia quoque bilis peccata ſunt: hæc enim vel ſponte, vel ex diætâ proritata, inteſtina in ſpontaneum fluxum ſæpius exſtimulat; vel ſi volatilior magisq; elaſtica ſit, confluente imprimis ex diæta acido roſivo, regurgitans in ventriculum, utrumque ejus orificium rodit, ita ut ambo ἄνω καὶ κάτω, id quod fibras moleſtat, excutere nitantur, ſicq; cholera humida confiat.

§. X. Haud raro etiam æſtuans ad anum floridior

ridior ſangvis vaſcula hæmorrhoidalia perforat, vel affuſa huc cum ſcybalis acrior bilis, ex eroſis venis elicit eum. Sicubi autem craſior eſt ſangvis, rodens quidem, membranam tamen non tranſiens, cœcas hæmorrhoides conſtituit.

§. XI. Lienteriam demum Virorum morbis Cous adſociat. Eadem vero crudorum intempeſtiva effuſio, coctionem ventriculi impeditam, inteſtinorumque male rugatam tunicam arguit. At unde Viris morbus, calorem viſcerum & totius valentem ſervantibus? Non eſt dubium ex prava diæta conflari hoc malum, corrupto fermento vel obtuſo, nulla enim ætas gulæ obedientior eſt: Obſervatum vero etiam Dn. Præſidi colendiſſimo, magis obvium in infantibus puerulisque, quam viris eſſe affectum. Si tamen & his accidit, dicta de cauſa natura ſui impotens in ſuccum viſcidum pituitoſum aſſumpta vertit. Hic ubi ventriculi ac inteſtinorum parietibus affigitur, omnia ingeſta per levitatem partium continentium, dum pituitæ copia coram ventriculi fermentum interfecit, indigeſta manere neceſſe eſt.

CAPITIS SECUNDI

SECT. IV.

PATHOLOGIA

SENUM.

§. I.

Ætas noſtra, progreſſus ad ſiccitatem Pareo rite audiens, facile perſvaſit Hornio, Senium in mortem declinationem eſſe. Quod tamen non decreſcens cordis Introd. ad Chirurg. arc. moſ.

pondus; hæreo an lucis per induratos poros prohibitus illapſus, ætati conſiſtenti circumfundit: Vitalis enim flamma ſenſim emoriens, vividumq; fluidum inutilem ſeri vappam deſerens, naturalem huncce morbum, (uti *Galeno* Senectus audit) corpori inducit. Hinc deficiente calido, humidoque ſucculento perdito, quod in vaſis ſubtilisſimum calidum ſenſim diſperſit, ad ſufficientem machinæ motum, in ſpiritum animalem per cerebrum juſta copia ſubtiliſari nequit; unde hic ipſe decreſcit & ſenſim imminuitur. Et cum omnis calor à ſangvine ſit: hoc abſumpto, vigor viſcerum coquentium ſeparantiumque exoleſcit, indeq; quicquid pituitoſum vel ▽eum è cibis evolvitur, poris ſponte ſubſidentibus retentum in corpore, varia Senum mala patrat.

de tuend. Sanit. l. 6.

§. II. *David de Pomis* omnes Senum morbos calori depreſſo imputat. Nos III. §. 31. Coum audientes, affectusque Seniles omnes perputantes, omnes tales Senes acri tenuique ſero abundare exiſtimamus. Ut enim in his, caloris impulſu ceſſante, motus humorum debilior eſt, hinc acreſcens ſponte quaſi ſerum, ex coctionum vitiis multa ♀ea feculenta trahit, unde varia quæ partim ſeqvuntur ſymptomata, cunabula acquirunt. Præterquam enim quod ex accidenti ſæpius aliis quoque morbis defungantur Senes, uti *apud Helmont.* Lumbricis; præterquam quoque quod ob religioſiorem diætam diſpoſitiones ſuas haud raro coërceant, utplurimum tamen in dicenda mala labi ſolent.

de aff. Senum præcav. & curand.

L. de ♀o.

vid. Hipp. Sect. 2. §. 39. Galen. L. 2.

§. 40.

§. III. Summa regio vertigine turbatur. hæc ex ſpirituum inordinato in oculum influxu fit, quatenus debiliores illi non ſufficiunt, aut lymphæ vappeſcentis halitibus rotantur. Si vacuo quidem ſtomacho contingat, (quâ

(quâ ratione tamen & virili ætati non parcit) hujus per nervos evibratos vapores accuſat, ſi repleto eodem, ob locale vitium ipſius cerebri, apoplexiam promittere conſvevit.

§. IV. Hanc autem Apoplexiam optime *cum Williſio* ab inopia ſpirituum, ſicque eorum impulſu deficiente deducere poſſemus: addimus tamen, nervorum à lympha viſcida oppletionem baſialem in cerebro, tale quid etiam efficere toto die ſolere. Hæc enim in nervorum tubulis gelatinaſcens quaſi, poroſque cerebrales comprimens, ☊us animales ſenſus ac motus diribitores ab influxu ad partes arcet. Quodſi vero nerveis fibris, in alterutrum cerebri per ſpinam dorſi defluentis, caudicem coëuntibus, obſtructio talis contingat, oppoſita pars Paralyſi ſolvitur. de anim. brut. c. 10.

§. V. Spirituum etiam debilitati imprimis *ἀῤῥωςία τῆς διανοίας* debetur. Ideæ enim ingerendæ ſpiritibus, ab eorum debilitate excluduntur. Hinc eſt quod *Willis de anim. brut. part. 2. c. 13.* imaginationis & memoriæ labem hic accuſet. Amisſis enim ideis, ſecundum quarum tenorem phantaſia noviter affluentes dijudicare posſet, quæcunque ſenſus communis detrito judicio offeruntur, juxta ſpirituum imbecillitatem perputantur.

§. VI. Moleſtisſima ſenibus *ἀγρυπνία* quoque eſt. Hanc vero imputabimus, partim ſvavibus halitibus lymphæ roridæ deperditis, partim curis, quibus ſupra modum ſenes animum ſollicitant. Raro enim in deliciis & cum vitæ commodis ſvaviter viventes iis infeſtari contingit.

§. VII. Oculos inter alia varii affectus quoque obſi-

dent. Debilior enim ſpiritus retinæ incumbens, & coëuntes per vappam oculi humores, viſum hebetant. ubi quoque, ſi cryſtallinus humor concretionem moliatur, Glaucoma inſtare, *Galeno de uſu part. l. 10.* credimus.

§. VIII. Aures vero δυσηκοΐα tardat. Ubi enim excrementitius udor meatum auditorium obſidet, aut adhærens lympha pituitoſior tympanum incraſſat, aut imminutus ſpiritus, nervum oticum parum vigorat, parum ſoni ad phantaſiæ tribunal admittitur.

§. IX. Ne mireris igitur lemas excrementitias oculum fœdare, & per moleſtos rivulos liquatam ſuperne pituitam, nares osque perpetuo irrigare, δύσπνοιαν pulmonem tardare, catarrhos, tuſſesque concitare: cum blanda ſua vitalitate exutum ſerum, multis ⊖inis ſe ingerentibus, ſuo decubitu hæc omnia Senibus inducere, ſit quam aptisſimum.

§. X. In ultimo vero ventre, exſoluto Spincteri debitam □æ incontinentiam, & à ♀ea ſeri ſalſedine affrictam canalibus ſtranguriam offendimus. Quid? quod frequentem quoque □ ſuppresſionem in Senibus videamus, indicio debilitatas veſicæ fibras, ob ♎ imminutos inſufficientes, liquori exprimendo non ſufficere, vel à ♀o quoque aut calculo fieri remoram.

§. XI. Renes præterea calculus obſidet. *Galenus* equidem Coo controverſiam movet, aſſerens: Senes non facere lapides, quod calorem non habeant magnum. At calor non univerſi, ſed renum, calculum ferruminaverit. Largiamur ergo calorem univerſum in Senibus minutum, arenulas tamen, à cibis potuque reliquas, à copioſe collecta pituita ♀ea, per ſenilem veſicam in grandiora ſaxa conglobari, nec experientiæ, nec rationi contrarium

 eſt.

eſt. Quin ſæpe virili ætate concreti, ſenium turbare calculi videntur, latentes eo usque, vel ſenſim per illam accretionem majori mole tum denique moleſtias inferentes.

§. XII. Præterea fuſi ventris mala varia Senium exercent: quæ omnia tam directo quam indirecto ſtimulo debentur. Congeſta enim ex cibis acria pituitoſa liquamina, anum fuſius admonent: ac debilitatæ inteſtinales fibræ invitæ etiam juſſibus ſtimuli auſcultant.

§. XIII. A partibus ad totum regredimur. Hoc frequenti Cachexiâ, per ſuppreſſas calidas, evectas vero humidas excrementitias partes attollitur. Calorem ætas extinxit: pituita ex debilitata viſcerum coctione & ſeparatione congeſta eſt: hæc per ⊖ina multa in vaſis fuſa, facile copiâ ſui ſuos ductus premit, acredine ſua rumpit, ut in tumorem imprimis pedes extollant ſe; torpidiori vero circulo aſthmata & alia adducit.

§. XIV. Idem Corpus Maraſmus extenuat. Sangvis laudabiliori ſui parte abſumptus eſt, nec chyli acceſſionibus ob malas coctiones refocillatus, ſeri gluten diu in auctionis munera conceſſit: Hinc alibili parte deficiente, muſculi reſiccantur, donec ſangvis ſenſim imminutus nec pulſui, nec Vitæ ſufficiat.

§. XV. His annectendam quoque Quartanam reor. frigus in ea intenſiſſimum, debiliori calore ſubſequo, fortiorem ſangvinis fixationem accuſat. Hinc cum multa acida vappâ ætas iſthæc obruatur, ſi hæc collecta in primis viis vel per conſvetudinem naturæ, vel quod iſtud fermentum omnium tardiſſime movetur, poſt duos interjectos dies ſangvini invehatur, coagulando ſangvinem, frigus; ex ignearum particularum dedinde lucta, calorem hinc exſuſcitari conſtat.

§. XVI. Effuſa ſuperficietenus ⊖ſedo lymphæ, moleſto pruritu externas partes titillat. Unde Scrotum, Dorſum, imo tota fere cutis arroſis fibrillis nerveis, moleſtum talem ſenſum percipiunt.

§. XVII. Proceſſuros ad curationem, juvencularum querelæ morantur. Dolent hæ inutilis ſenis ſui fruſtraneos amplexus: patentes in ♀em noctes, frigido, aut ad titillationem haud ſufficienti baſio falli, culpantqve cum Scaligero calorem emortuum, quod afflatu ſuo, id per quod voluptas derivanda erat, ægre vigoret. Quæ ſenum impotentia, ſi ſicula non attollatur, vitali igni ſpiritibusqve deficientibus, ſæpe vero etiam tædio rerum venerearum omnino deferenda: roris vero genialis paucitas, deciduo jam diu lymphæ flori attribuenda eſt.

§. XVIII. Et hæc ſunt, quæ tanquam frequentiſſima in ſcenam ducenda erant. Jam vero non opperientes, quid nobis objici queat, ipſam occaſionem dubitandi amolimur. Scil. eſſe hos ætatum morbos, quamvis non omnem in ætate degentem ſui morbi occupent, adſtruimus. Omnes enim temperamenta ſua rite ſervaturos, niſi idioſyncraſia extraordinarii quid invexerit, hiſce morbis fore opportunos credimus: quæ temperies autem ſi per diætam, vel morbos peſſundata fuerit, alios quoque morbos corporibus induere poterit, qui non ætatum æque fuerint.

Cap. III.

CAPUT III.

THERAPIA AETATUM.

SECT. I.

THERAPIA INFANTUM.

§. I.

Occurſuris jam ætatum morbis, ab ovo iterum ordiendum eſt. Facillimum foret equidem convaſatis ex Practicis variis arcanis in hoſtem ire: & forte victoriam intendentes, ſolis Wedelianis armis inſtructi prodire poſſemus, quibus jam toties campis exui hoſtis conſuevit: niſi & alia conſiderare juberet præſentis inſtituti ratio; In honorem tamen Præceptoris eis præcipue pugnabimus. Recte igitur cum Mercuriali manum Infantibus haud denegandam cenſentes, primum eſt, ut abſterſo meconio multorum neceſſitatem occupemus. Hoc autem, Coloſtrum *Plinii l. 28. ſpigel. de format. fœt. c. 3.* ſvaſu, vel mulierculis nota alia, vel Gallorum apud Infantes cochlear vini effecerint. Quod ſi vero eodem intra corpus retento, Jcterus ad ſuperficiem effundatur, quo & embryones laborant ſæpe, ex Sylvii præſcript. gr. j. croc. c. lacte dato, aut rhabarb. nutrici, fugari aſſolet.

§. II. Lac non niſi cacochymicum & conſiſtentia peccans Infantibus denegabimus. Pultem vero farinaceam *à Welſchio de Vena medinenſ. ſ. Dracunc. veter. Hildano Cent. 6. obſ. 34.* aliisque rejectum, ſubacto cum lacte ſimilagineo pane commutare, vix eſſe opus arbitramur, niſi in tenerrima Infantia nutrix deficiat, cum maxime conducat, vel à pueritia robuſto ac ſolido cibo adſveſcere.

§. III. Jam vero inoffenſo pede ituris, de univerſalibus ſummovenda dubia ſunt. V. S. num tenellis quadret dubitari ſolet. Galenus eos, quos quartusdecimus annos nondum habet, ſicuti & Senes ab ejus uſu arcet. Eadem mens 4. de rat. vict. in acut.

quo-

Trincav. de rat. cur. human. corp. aff. 2. c. 20. Ballon. 1. epid. & ephem.

quoque Victori Trincavellæ, Ballonioque ſedet. *Rolſincius Jenæ medicæ olim Jubar*, *Ord. & meth. Comm. IV. Sect. II. cap. IV.* dandum aliquid climati, noſtris vero non ita convenire reputat, memor excelſi *Celſi* monitis *l. 3. c. 7.* parcius Infantibus agendum eſſe, non facile ſangvinem mittere, alvum ducere. Enimvero ſi elegantisſima *Celſi mei L. 2. c. 10.* perſpicis penitius, hæc capis: intereſſe ſcil. non quæ ſit ætas, ſed quod robur ſit, cum præcipue in hoc ars ſit, non quæ annos numeret, ſed vires æſtimet. Celebris ſua praxi *Sydenham*, feliciſſime venas Tenellorem ad indicationes datas pertudit. Et quid multis? *Inſigni noſtro Wedelio*, (cui Valetudinem, imo Vitam debeo,) bini ſex annorum Pueri, alter melancholiæ, alter arthritidis depulſionem per venæ ſectionem debent. Quid? quod *Horſtius*, *manuduct. ad medicinam*, Variolas epidemias ſui temporis citra V. S. depellere haud potuerit.

Tr. de febb. Sect. IV. c. V p. 178.

§. IV. Purgatio, quod corpus deſiccet, quibusdam fugitur. Præterquam autem quod clyſteres optimi ſemper atque omnibus viſi, ipſa quoque gialappa ſæpe infantulos ad ſuavem ſoporem compoſuit. *Vid. amœn. mat. med. pag. 271. Opiol. p. 38.* Uti ergo leniora catarctica, imprimis cum ☿ *nat.* propinata eximia conſueverunt eſſe: ſic à dulcibus purgantibus, quæ bileſcant vel aceſcant (unde lactis coagulatio, nervorumq; diſtentio) *Ludovici* ſvaſu *Pharm. Diſſ. 1. de med.* manus cohibendæ ſunt; Rulandi quoque muſcerdæ ob ſorditiem *Theſaur. l. 3.* ad dulcia relegandæ.

de med. purg. ſimpl. c. 18.

§. V. Emeticum fruſtra Fallopius ob puerorum puſillanimitatem refugit; quum maxime diſpoſitus ad inverſionem infantilis ſtomachus, ſicubi lactis coagulo, vel aliis pituitoſis onuſtus ſit, ſextam vel octavam grani de ♀o emet. partem, cum emolumento ferre ſolet. Raro tamen iis uti opus eſt, ob eandem diſpoſitionem, qua natura ſponte hæc ſolet in mediocriter valentibus exturbare. Commode etiam Sirup. emeticus componitur Crocum metallorum cum Sir. Rubr. id. fermentando, qui doſin paulo largiorem admittit. Ubi ergo horum omnium indicatio futura,

vid. Opiol. p. 38.

probe

probe infantiles vires penſitando, imprimis in Infantibus quos adhuc Nutritionis anni habent, circumſpectius agendum eſt.

§. VI. Reſtat ☿alium, opiatorum, aliorumque ſiccantium uſus. ☿alia equidem, quamvis nervis inimica nimisque ſerum fundere videantur, quod in auctionē natura impenſura erat, non videntur tamen plane neganda, etſi *Timæus Reſponſ. 43.* ab eorum uſu in Lumbricis Epilepſium obſervaverit. Opiata vero ſi caute dentur, ſeu liquida ſeu ſicca in magiſterio, refracta, ceu ſacram medicorum anchoram Infantulis non eripiemus. Attamen in debilibus ab iis cavendum eſt.

§. VII. Hydrocephalus primum debellandus eſt. Externum, ex tumore æquali indolente cognoſcimus: difficilius vero internum, & non niſi ex aliquali duriori capitis tumore, qui circum ſuturas molleſcat, Lethargum magis vel apoplexiam, quam curationem ſubientem: trepanum enim cranii mollities reſpuit. Cujus in locum terebra, qua & alias Celſus uſus eſt, ſubſtitui poſſet, acus in modum lævis, qua pertundi vel duram menyngem citra periculum poſſe exiſtimaverim, ſi de cerebri læſione evitanda ſecuri eſſe poſſimus. Externus *σόμιν* transſpirabilem reddentibus, vel lympham in vaſa, vel ad extra ducentibus auſcultat. Optimum ergo eſt purgare ex gialap. cui parum ☿ii diaph. adjectum ſit; hinc diureſin movere ☿ ♂. *cachectic.* 69. & tantillo *arcani duplicati* permixto; poſtea temporibus *empl. diaphoret. c.* ℅ *ſuccin.* *parum*, *vel capiti Catapl.* dare, quod *ex rad. Ireos ſummit. anethi. meliſſa, flor. chamom. ſambuc. ſem. aniſ. fœnigræc. bacc. laur. G. ſandarac. thur. ſuccin.* per coctionem cum Vino ſubactum ſit; aut ſuffitum adhibere, vel ultimo refugio ad Nucham ſetaceum deponere.

§. XII. Suctio ſi per labia impedita ſit, ſectione curanda. Ranula non incauta obſtetricis manu, ſed forcipe, vitando nervos & arterias, expedienda. Nares vero, ſi per mucum ſpiritum coerceant, aquâ majoranæ externe applicata curandæ.

§. XIX. Aphtas ▽ *fragorum vel* ✱, *in quod viridia*

nucum putamina abſterſivas ſuas vires depoſuerunt, vel melle roſ. adde ♎ *⊕li parum, it. ſirup. mororum c. penicillo applicat. non omiſſis purgantibus* tolles.

§. X. Vigilias, ſi cum vagitu ducantur, vacuato per purgantia cum ☿i *nat.* ventre, conficies. Præſtantisſimus quoq; Excell. Dn. Præſ. experientiâ eſt pulvis in Ethmull. Valetud. Infantili deſcriptus, ſiquidem & torminibus, & ſi quis eſt affluxus materiæ acris ad caput, ♎ perpetuo agitans, optime ſuccurrit. Hinc dandum *ex cephalicis & emollientibus clyſma, ad cujus ℥iij. ☍ rut. mel. anthoſat. ſacchar. thom. ſufficienti quantitate adjicias.* Capiti & nervoſo generi *potiunc. cephal. cum ♀e epil. March. ſuccin. præparat.* ☿ *nat. & theriacæ parum* proſpiciet. Cautius in vigiliis cum opiatis agendum, ut ſupra diximus, poſito enim uno indicante opii, fortius eſt contra indicans. *vid. Wedel. Opiol. p. 444.*

§. XI. Pavores, ut Epilepſiæ metum incutiunt, ſic cura parum ab illa diſtant. Reſpiciendus autem infimus quoque venter eſt. Igitur ex uſu erit cum ☿i purgare, hinc ♀ *bez. Ludovic. c. ſpecif. cephal. Mich. aut* ☿ *nat. it.* ♀ *epilept. march. in potiuncula ex ▽ fl. til. Lil. convall. Ceraſ. dare*, aut ubi calor ſimul ſubſit, *Mixt. ſimpl. conjungere.* Incubum vero eadem antepileptica, præ omnibus illis, quæ incondita muliercularum ſuperſtitio cunis ingerit, fugient.

§. XII. Aurium humentes ſordes purgantibus, & hinc *Eſſentiæ Succini, Ræ bez.* tanquam lymphæ proſpicientibus, obedient, ſed valde dilutis, aut refracta doſi, cum pueri talia tanquam ingrata repudiant, nec ferat eorum tenerior natura hæc violentiora, forte ſolis leniter ſiccantibus contenta. Intertriginem etiam ♀ *ex ceruſſ. lap. calamin. fl. roſ. rubr. fl.* ♤. *Cc. uſt.* (*quibus* perperam *Ethmull. addit croc.* ♂ *ex ⊕lo* ♃*tat. it.* ▽ *⊕lei dulc.*) ſuſtuleris; ungi vero noxæ eſt.

§. XIII. Tuſſim expugnat facile ſirupus violaceus, vel trochiſci becchici, vel glycyrrhizæ ſuccus. Fortiora enim ut modo dictum, tenellæ ætati non temere propinanda. Pulveres quoque pectorales, *Spec. diair. cum* ♁ *diaph. oc.* ♋ *&c.* faci-

unt

unt officium. Ubi autem cum catarrho craſſo tusſis eſt: ſperm. cet. gr. aliquot, quæ utplurimum Infantibus vomitum ſalutarem movent, ♀bus jungenda. At ubi tuſſis convulſiva magis eſt, *liquor C. C. ſuccinatus, Sal ſuccin. vol.* ♁ *nat. c.* ♀ *pect. vel mag. anod.* uſui erit. Ultra vero *Potiunc. ex* ▽ *tuſſilag. hyſſop. marrub. veron. oxymel. ſqvill. & ſirup. pect.* à dulcibus abſtineas. Si ungi proficuum videbitur. *ex ungt. alth. rubr. potab. add.* ℅ *amygd. d. vel. al.* linimentum confieri poteſt.

§. XIV. Umbilici inflammatio tractanda cautius eſt. Eadem vero ſuppurationi permittenda non eſt. quin tentanda diaphoreticis nutrix: externe, ſvaſu *Mercurialis*, ℅ *roſac. lumbricat.* cui poſtea ℅ *chamoem. anethin. &c.* addideris, illinendum. Sin à male ſecto umbilico, ſubtus caro procubuerit, Celſo jubente, in puerum differenda ſectio eſt.

§. XV. Vomitiones crebriores opem non minus expoſcunt. convenit autem ſtimulo *per eſſ. theriac. anod. paucis gr.* ſatisfieri: effuſum vero in vomitus ventriculum ♀*e ſtomachali ex Maſtich.* ▽ *catech. Lemnia, ſang. Drac. ſach. roſ. tab. c. theriac. Andr.* contrahi exterius hinc, regio ventriculi *ex* ℅ *Nuc. Moſch. expreſſ. c.* ℅ *mac. aniſ. aneth. &c.* ungi, ſacculoq; majoris minorisve apparatus tegi, acriora vero ut & emplaſtra ob cutis teneritudinem vitari.

§. XVI. Tormina ſicubi c. contumacia alvi ſint, purgante, vel clyſtere cedunt. *vid. amœn. Mat. Med. p. 360.* Ubi vero viridia multa ſimul deſcendunt, alvusve cum multo ſpiritu redditur, Pulv. Ethmull. ſupra commendatus & inunctiones cum ℅ aniſi ſufficiunt. It. ♉ *diaph. (quod præferimus* ☉*i fulmin.)* ♁ *nat. conch. c. mag. anodyno;* venter *ol. Wed. polychreſt. cui gr. j. Zibeth. l. ol. mac.* ℞. *adjici poteſt*, inungendus.

§. XVII. Dentitionis difficultas vel per ſe facilitanda, vel quoad ſymptomata obſervanda eſt. Hinc ut erupturis dentibus via detur, maxilla fricanda eſt *ungt. alth. c. ol. amygd. d. c. vel ſ. ol. ligni rhod.* gingivæ v. à mulierculis *cum ſangvine è criſta galli, vel leporino cerebro* unguntur, calloſa gingivarum ſcalpello ſuperantur. Motus ſpasmodici ſi ſimul ſint, aut ipſa

epilepſia urgeat: *Sal vol. ol. cephal. ex plantis paratum D. Præſidis, cum Miſt. ſimpl. eſſ. caſtor. vel. liquor. cephal. D. W.* ☿ *epil. March. c.* ♄ *nat.* ☿ *bez. uſui erunt.* Sin alvus fuſior deſcendat, non ſtatim ſupprimenda eſt, ſi calor vero ſimul ſit, theriacalia cum ▽eis optima eſſe conſuevere.

§. XVIII. Hinc febres etiam, ſeu dentitionem comitentur, ſeu aliunde exardeſcat ſangvis, bez. confortantibus cedunt. Neque tamen fortioribus opus, ſolum antimonium diaphoretium Matriale quod vocant, ex obſervatione Dn. Præſ. tenellis, & injucunda cum nauſea recuſantibus in potu, non advertentibus datum, plerumque ſufficit: etiamſi ex intemperantia & ventriculi repletione (quod ſæpiſſime accidit) febricitent. Poteſt tum etiam *pul. Bez. Ludovician.* locum invenire, addendo in dentitione, ſi ſpaſmi ſint, ♄ *nat.* & tempora *balſ. confort.* ungvendo.

§. XIX. Epilepſia, Celſi effato haud ægre finienda, ſi ante pubertatem orta ſit, duplex eſſe ſolet. Si enim citra tormina prægreſſa, & per typos certos fiat, imprimis ubi conſvetudo naturam ad Lunæ phaſes coëgit, & ubi ſuperiora magis convelluntur, eſſentiali capitis labe fieri credas. Sin per conſenſum fiat, aut M. Sæ deſpumaſcentiæ occipienti deberi ſolet, aut ex infimo ventre, multis biliofis ſcatente conſit, quod imprimis tormina vel dejectiones teſtantur: vel etiam ab aliorum viſcerum labore pendet, vitio facilius ſubjugabili. Illa vero, uti ætatis, loci & victus mutationi auſcultare *Hippocrati 2. §. 45.* dicitur, ſic ubi in alias ætates porrigitur, rebellior exſtat. Quemadmodum autem plurimi Infantum morbi oriente pube, vel primis coitibus, occidunt; ſic & epilepſiam juxta ætatum hos articulos terminari ſponte, Willis autor eſt, *de morb. convulſ.* quod hoc tempore mutatio toto corpore fiat, particulis ſpirituoſis non ſolum in cerebrum amplius, ſed in teſtes quoque concedentibus: quid quod fermentum â teſtibus in virtute ſeminali imbutum, in M. S. redundet, eamque vegetet, eodem *Williſio* autore. Utramque igitur epilepſiam edomant, tum paroxyſmo, tum morbo debita

bita. Ibi excitandus Infans eſt, per Ωuoſa odora quibus & bregma permadeat, *ex ▽ apoplect. ſal. vol. modo citat. oleoſo, vel inungatur cum ol. rut. ſalv. ſuccin.* addito Ω ⊖✱*ci*, hinc injiciendo Clyſma ex plantis *cephalicis, emollentibus nervinis*. Si quid ori ingerendum, pulveribus epileptico March. & aliis ſupra laudatis, (quibus additur pauxillum opiatorũ, quale & Theriaca,) cum oleo aniſi, & Cinabari nativa, utendum eſt. Vel etiam potiunculis ex aqua flor. Tiliæ Lil. convall. Ceraſ. nigr. imo pulveres miſcendi, addendo ſir. de Pæoniæ, ſi opus, cum ſpirituoſis refracta doſi. Morbo ipſi occurrunt extra paroxyſmum: *Aquæ Ωoſæ cephal. it.* Ω ⊖✱*ci Vinoſ. cum eſſ. caſtor. it. M. S. Vol.* ℞. ♂ *volat. Liqv. C. C. ſuccinat. Michael. eſſ. myrrh. &c.* hinc præter vulgo laudata: *ungul. ulc. viſc. quern. dent. hippopot. addita* ♀*a, tum purum* ☿*ii, tum* ♃☿*ii: vid. Pharmac. acroamat. p. 503.* item caſtoreum cum præcipitantibus omnis generis: *in potiunc. ex* ▽ *ceraſ. nigr. compoſ. epilept. Lang. lil. convall. ſalv. &c.* ♀ *epil. March. cum ſirup. pæon. vel ſtoech. arab.* Opiata quoque Ωus iterum unientia, impr. liquida &, ſi ſanguis nimis volatilis in cauſa ſit, cum Ω*u* ⊕*li volat.* quoque utilia ſunt maxime, ſi epilepſia interna magis ſit cum torminibus. In Epilepſia per conſenſum, mandanti parti etiam Veſicatoria quadrare, *Li[illegible] med. facultat. p. 55. Magnif. Wedelius* autor eſt. Purgandum vero utrobique cum ☿i eſt. Quadras Lunæ optimum eſt Clyſtere, imo, ſi eſſentialis magis ſit Ω⊖✱ *ſimpl. vel aniſato* anteire: ex quo quidem concutiuntur Infantes, ſed id bono eſſe conſuevit. Commendatur ab aliquibus Lacrima cervi. Hæc qualis ſit, in nupera Cervini capitis analyſiâ *Magn. Dn. Præſ.* inſtituta patuit, odore præſtantiſſimum magma, quod vini ſpiritum ſua fragrantia imbibit, & non contemnendam de ſe ſpem facere videtur. Pigriorem alvum vero Laxantia nutrici data, vel Infantulo clyſma, ſolvunt, reſpiciendo ſemper ad convulſiones: Hinc purgari ex uſu erit, *vel cum gialap. interius, vel exterius cum ungv. de arthanit. cui aliquid pingved. anſer. vel ol. jaſmin. adjectum ſit.* reſiduum quoque à clyſtere in catapl. redactum abdomen optime muneris alvini admonet.

§. XX. Tonſillæ ſudoriferis diſcutientibus lenioribus: ℥ *diaph. CC. uſt. cum extr. anod. gr.* ¼. ß. lituque externo *ex oleo amygd. d.* detumeſcunt.

§. XXI. Strumæ, ſi ex meſenterii impr. labe ſint, optime ♂bus curantur, impr. vero ℞. ♂ *balſam. Wed. eſſ. ſuccin.* item diuretica, *arcan. dupl.* ☿ *ad ſtrum. Helmont.* aliaque bono ſunt: ſi modo in tenellis ſatis commode hæc propinari poſſunt. Exterius præter *ol. ad ſcrophul. Helmont.* quod Lib. Wedeliano *de medicamentor. compoſit. extemp. p. 187.* commendatur, non erit de nihilo, *ex maſtiche, thurc, myrrh. ſuccin. cum* 🜄 *rectif.* 🜔 *latus* ♌, *calide cum linteis dandus; uſus quoq; eximii ſunt ol. ſapon. ſabin. ſpicæ* 🜔. *petræ, philoſ.* it. *empl. magnet. Sal. cum empl. de ranis cum* ☿*io.* Defuncti phthiſici quoque manus, ♌uum affluxum inhibitura admoveri ſolet.

§. XXII. Mobili rotundoque tumore ex alis inguinibusque emergens Bubo plerumque ſponte recedit, ſin, ut omnes ſimiles auctæ magritudines, diſcutientibus pulviſculis & diaphoreſi adjuvantibus abigere, admoto *empl. diach. ſ. c. melilot. cui parum olei ſcorpion. adjectum,* diſſipare, aut *catapl. noto mulierculis ex farin. lin. cum ol. lin. & melle* ſuppurare convenit.

§. XXIV. Cutaneæ impuritates, in his rectius tolerantur quam corriguntur: & ſolent fere à medicamentis compreſſæ, varia mala mox inducere, & ſæpe letho tradere innocentes animas. Eſt enim hoc naturæ opus deſpumante ſenſim impuro ſangvine, huc ut commodiſſimum in locum ſordes illas deponentis: quam nec externis adhibitis, poros conſtringentibus, nec internis turbare convenit, operi ſuo intentam. Si tamen nimia in hoc ſit, ut dolor, pruritusque quietem infantibus, matribusque hinc adimat, expurgandum *ſirupo roſaceo, manna, Gialapii pauxillo, etiam cum C. C. uſt. miſcendo vel pilula aloetica (ex Ludovici conſilio) in lacte materno ſoluta, aut ſi adultiores ſint, foliorum ſennæ decocto ad cochlear. unum vel alterum convenit.* tum abſorbentia & diaphoretica dare, martiale cachecticum imprimis, & externe ungvento ex vitellis ovorum parato cruſtas ſine ulla repercusſione aut

ad-

adſtrictione pororum tollente, tentare. Lactumina externis ſiccantibus extirpanda, *ſcil.* ♀ *lap. calamin. Tut. myrrh. lact.* ☽*æ, ceruſſ. CC. uſt. fl.* ♀. *&c.* In Achoribus v. lavandum cum lixivis caput, hinc purgandum, ungendum *ungt. diapomphol. albo camphorat. populeonis, quod optimum, cum ol. nicotian* ⊖*e* ♀*i; vid. Ettmull. Valetud. Infant.*

§. XXV. Pulmones ab infarctu, aſthma producente liberantur *per diaphor.* reſolventia, v. g. ♌ ⊖ ✱ *aniſat. & elix. pect. quod inſtar omnium eſt. in potum inſtillando; pulv. pectorali ſperm. cet. ſpec. diair. oc.* ♋ *cum ol. fœnic.* jungi facile eſt. *hinc purgandum, thorax ungt. alth. vel alio ungendus.*

§. XXVI. Lumbrici, acribus, amaris, ▽eis, ſiccisſimis, tanquam putredrini obſiſtentibus fugantur. Decantatisſimum eſt ſantonici ſemen, quod in decremento ☾ porrigunt mulierculæ. Ex amaris quoque cognatum huic abſinthium & ex eo parata, notiora ſunt quam ut commendari prolixe deſiderent; Myrrha quoque ejusque eſſentia, & alia in promtu ſunt. Purgantia quoque amara asſocianda, quorum necesſitas eſt. Ubi imprimis Rhababarum laudatur. Ex terreis C. C. uſtum & Corallina primas tenent, quæ reſolvunt in primum ens mucoſos lumbricos, ut amara enecant & fugant. Salina etiam locum habent, unde Pulvis ex arc. dupl. ſem. ſanton. corall. præparat. cum myrrha addita evadunt. *Adſtrigentia* quoque *fortiora* proſunt, ℞. *ſcilicet Martis, abſinthiaca præprimis, cum eſſentia Myrrhæ* ℞ *Mœbii ipſeque* ⊕*li* ♌ *huc referenda.* Et hinc eſt, quod empiricus quidam, in Belgio degens, ♌ ſuum ♀is tanti facit, non ſine cauſa, etſi illum hæc lateat. Neque ☿*ialia* ſunt nullius uſus, & addi pulveribus cumprimis cinabaris meretur. Hic enim ſervus fugitivus, ejus parens, omnium corporum facillime reſolubilis, omnia reſolvere præ aliis aptus eſt. *Oleo quoque abſinthii & tanaceti* ventrem oportet ungi, *vel ungt. de cyclam. cum ol. colocynth. camphora, vel aliis quoque.* abſtinendo à dulcibus, quod contra Scipionem Mercurium, *de obſtetric.*

ſtetric. notandum erat. Aſcarides Clyſter cum ſacharo & melle ſuffocat, vel balnei ingreſſus ex ſcord. abrot. centaur. min. præmiſſis internis balſamicis dictis, interimit. Crinones internis *♂bus, aperitivis, ipſisque anthelmint.* abolentur. *Tinct. it. ♂ cum arc. ♀i, Tinct. corall. elix. P. P. ♂le eſſ. myrrh.* cedunt: externe vero *balnea vel ex ▽ ſimpl. cui parum mellis adjectum eſt, vel ex abrot. ſiderit. ruta conyza cærul.* ex uſu ſunt, aut unguento *ex bryon. & melle* dorſum fovendum, radendo hinc ſcalpello tergum: *aut Timei ▽aloet.* indies adſpergendo: non vero decocto ☿ii vivi, tanquam nervis inimici, per balneum utendum eſt.

§. XXVII. Veſicæ lapidem, dolore ſummo hypogaſtrii cum dyſuria, tenſione ac pruritu genitalium noſcendum, niſi inemendabili præterquam per ſectionem, vitio compactus ſit, reſolventia, diuretica curant. Notæ in hoc ſunt herbæ & ſemina & radices, Petroſelini, bruſci, &c. Reſpiciendus autem ſemper ventriculus eſt, ne ex mala coctione plura cruda ♀ea in veſicam concurrant: hinc optimus eſt pulvis ſtomach. cum pulv. cachect. & 🜃 Iapon. oc. ♋. cui facile addi poſſit ♀ ⊕lat. arc. dupl. mag. milleped. Exterius ingvinibus oleum ſcorp. petr. ſuccin. aniſ. cum ſaccul. ex paregoricis, ſem. lin. fl. Chamœm. baccis lauri, atque aliis admoveri poſſunt.

§. XXVIII. Rhachitidem noſtris in oris haud adeo obviam & pene incognitam poſſemus præterire. Eam maraſmus, oſſium incurvationes, tubercula, caput & ingenium floridius, venter cum duritie inflatus, aliaque manifeſtant. Infra 5. annos qui ſunt, niſi maligniora ſymptomata urgeant, haud æque periculis vitæ involvuntur. Producta autem in alias ætates, valetudinarios reddit. Adveniente evacuatione quadam v. g. ſcabie, morbillis, Gliſſon. & Mayow. morbum ſolvi adſerunt. Hanc ut edomemus, opus eſt iis, quæ lymphæ ἀκρασίαν reducant, ventriculo coctionem adſerant, tonum ſangvinis & viſcerum recuperent. Ex primis ſunt attenuantia & incidantia omnis generis. Potui concinne committuntur Radix filicis, osmundæ cumprimis, graminis

minis, cichorei, aſparagi, rubiæ, eryngii, herba hepat. veronicæ, ceterach, abſinthii; flores borag. roriſmar. meliſſ. ligna item ſantala, guajac. chinæ radix, ſaſſafras, & ſimilia. Eodem ſcopo & eſſentia lignor. confert, aloës etiam ligni ſola, & Arcanum ♀i. Porro & antiſcorbutica addenda, ex eſſ. ☿i. Ad ſtomachum elixiria ſtomachica item pulveres cum oleo macis ad poſtremum R. ♂ cum arcano ♀i, & adſtringentes pulveres ☿ diaphoret. ♀ ⊕l. ♂tis & fl. lap. hæmati. cum ✱ci, parat. à duobus Medicis Vratislavienſibus laudata, aliaque. Hinc monente imprimis Sydenham, per epicraſin purgandum; Vena cum Anglis ob Cacochymiam majorem tundenda non eſt, venter linimento Sydenhamii Tr. de febb. pag. 72. vel Dolæi de Osmunda dicto, Encyclop. med. p. II. p. 445. deſcripto; Debilitatæ vero partes, nervinis liniment. ex ♎ formic. lumbric. CC. ♀i; ✱ci, add. eſſent. caſtor. camphor. &c. fovendæ; balneisque, aut thorace utendum; ſymptomata ſemper magis urgentia ſpectanda.

§. XXIX. Atrophia, ſi citra dolores ventris ſit, non tam lumbricis quam glandularum lactearum ſcirrhoſæ dispoſitioni debetur. Huic ergo optimum eſt occurrere aperientibus. His enim, ſi quod eſt huic malo remedium, unice juvare poſſumus; purgando hinc leniter, ungendo ventrem ungt. dialth. cum oleo lil. alb. & arcan. dupl. interius dato. Crudelis cum Cardano, & ineptus tamen fuerit, qui cutem à carne ſenſim infantibus abſtraxerit, quo fugâ vacui huc depoſito humore alibili, pingvedo marcentes circumfluat. de ſubtil. l. 18.

§. XXX. ▭ injuſſa, ſphinctere roborato arcetur. Conveniunt ergo infuſum ▽æ Iapon. cum ipſa ▽ Iaponica, cum maſtich. thur. corall. oc. ♋. cum extract. agrimon. item pulv. pro mingentib. in lectum Montagn. cum oleo macis, pubi hinc oleum caſtor. expr., petræ, juniperi, nuciſtæ, vel ungt. comitiſſæ cum oleo ſpicæ, vel maſtiches illinendo.

§. XXXI. Anum foras cubantem, nutrix facile manuali opera intruſerit, & cum plerumque à nimia humiditate laxatis muſculis fiat, fotus cum lacte ex emollient. rad. alth.

ſ. emoll. additis ſeminib. fl. linar. verbaſc. pro muco detergendo magis nocebit quam proſuerit, Quin potius cauſa illa tollenda, & ſuffitus adſtringens ex maſtiche thur. colophon. verbaſc. myrrh. G. aſphalt. adhibendus eſt.

§. XXXI. Variolæ & morbilli iisdem curantur. Erumpentes ad diem 4. usque non turbandæ. hinc quicquid moveris, natura adverſante, noxæ erit. Hæmorrhagia ſub finem nocitura, initio quaſi critica eſt. Anus vero cum diſcrimine vitæ ſolvitur. Neque igitur expulſivis bezoardicis calidioribus ſine cauſa primis diebus natura obruenda, & ſponte incumbens operi turbanda eſt, ſed tum demum, ubi neceſſarium id fuerit; quin prudentis eſt, monitis Ludovici & Sydenhamii obtemperare. Si enim opus ſit pulvisculis, diaphoreticis plerumque abſolvitur cura: Rebelliore vero materia, ♎ CC. & ♀i jungendi, vel mixtura ſimplex, optimum medicamen, in auxilium adhibendum, addita ſi ſymptomata id requirant, eſſentia anodyna, vel potius theriacali, quæ ſufficit. Pulveres componantur ex ♁ diaph ſpec. de hyacynth. mag. ſpinar. viper. quibus ubi imprimis convulſionum momenta, dolores, vigiliæ adſint, ♁ nat. vel ♁ii, ♁ diaphoret. & extr. anod. addi poſſunt: Potui, quem aut tenuis cerevisia, aut hordei decoctum conſtituit, CC. uſtum injiciunt. Emulſionem vero ex ſem. aquileg. napi, pœon. card. bened. &c. parant. Urgente δυσπνοίᾳ & anxietate, Sydenham venam aperit, methodo ſub initium locum habente: ſed & recedentibus perperam variolis, indeque orto hoc ſymptomate ſe haut paucos infantes, hoc ſtatim ſymptomate enecandos, miſſo ſangvine, eripuiſſe, teſtatur. Diarrhoeam periculoſam theriacalia obſervant. Suppuratæ die 7. variolæ, pejores ſi confluxerint, calore æquabili, continuando pulveres & fixa cum myrrhatis ſervandæ. naribus oleum amygd. d. oculis magiſterio ♄ni & ▽ chelid. maj. proſpiciendum: ſub finem ex ♁ diaph. & oc. ♋ deſiccativum dando. Epithemata vero omnia motui naturæ contraria viſa, tutius omittuntur.

Caput III.
Sect. II.
THERAPIA PUERORUM ET ADOLESCENTUM.

§. I.

Febres, quas in 7. annis majoribus à convulſionibus, Cous coac. prænot. abſolvit, ſynochæ putridæ veteribus audivêre. Has eadem fere medicamenta moderata, cum volatilibus parcius adminiſtratis edomant. Quod ad reliqua, cum curatio ab adultorum febribus parum, præter doſin, diſtet, eousque rejecta ſit.

§. II. Hæmorrhagia, etiam cum huic ætati non admodum ſit frequens, commodius poſtea conſiderabitur: ſi tamen frequens eſt, temperantibus & refrigerantibus leniterque adſtringentibus, ut ſunt Martialia quædam poſt pulveres, corrigitur: temperantia ſunt aquæ refrigerantes & aciduli liquores, ♌ ⊖l philoſ. puta & Mineræ ♂ ſolar. dicti atramenti.

§. III. Hæmoptyſin, cum tusſi, vel ſi copia major ſit, ante tusſin ſæpe elato ſangvine, probe cum adſtringentibus mixtis reſolventibus curabis. ulcus enim ex eroſione ſtagnantis ſeri oriturum præcavendum eſt, quod cito fieri, & intra triduum Meth. med. Galenus docet. Febris ſi cum pulſu frequenti adſit, malum auget. Cave autem adſtringentibus acidis utaris, erodunt enim, & augent malum; acidula tamen reſolventia, ut ℞. corall., ♂ adſtring. optima ſunt, adjecta eſſ. anod. eſſ. travmat. Wed. it. ℞. antiphthiſ. Grammani, optime ſe gerunt. Interim his non ſolis res abſolvitur. V. S. in redeunte hæmoptyſi ad revellendum ſumme neceſſaria, diæta, & maxime potus refrigerans, medicamenta refrigerantia, omittenda non ſunt, quæ in varias formulas adornantur. Cumprimis roſarum conſerva, lap. hæmatites, ▽ catechu, lemnia, ſigillata, aliaque ſimilia in ele-

ctuaria, linctusq; cum idoneis ſirupis cogenda ſunt: Linctus enim pulmonibus appropriata formula recte habentur. Pulveribus ſtypticis, quorum exempla habet Crollius & Heurnius,& opiatis,ſemper oc. ♋.addendi ſunt. *vid.Amœn.Mat.Med.p.145.* corall. item, bol. armen. 🜃 Iapon. ſem. hyoſcyam. alb. &c. Wedelius ſæpe laudatus in Opiol. pag. 72. etiam trochiſcos narcoticos commendat,experientiâ Schenckii. Sylvii potiuncula adſtringens,vel ſimilis alia prodeſt: Item decoctum ex rad. biſtort. torment. ſymph. glycyrrh. herb. centinod. ſanic. veron. agrimon. roſ. balauſt. ſand. rubr. nuc. pin. & aliis. Ex harum vegetabilium conſervis, cum modo laudatis pulveribus,paratum electuarium magni fuerit uſus, cavendo ſedulò ab omnibus, quæ ſangvinem rarefaciendi virtute polleant.

§. IV. Tabi autem, quæ cum ſudoribus colliquativis, macie, pulſuque frequenti eſt, varia analeptica humectantia alimenta & medicamenta contraria ſunt. Potus ſeri ſangvinis Dn. Præſidi Tract. de Febb. commendatur. ipſa acidula lenia uſui ſunt. ℞æ antiphthiſ. omnes,ſudoribus apprime debitæ. ℞. corall. cum ℞. ♂ cydon. it. 🜃ea leniter abſorbentia, ut pulv. abſorb. Wed. mater perlarum præp. antihect. Poterii,quin & potio ex 🜄 ſcabioſ. acac. ceraſ. nigr. heder. terr. & arbor. cum pulveribus appropriatis, id eſt, iis, qui vel abſorbendo temperant, vel leniter exſiccando ſine morſu & calore, ulcus ſtringunt. Balneandum porro ex oculis populi eſt: dorſum ex ungt. reſumptivo,refrig. Galen. nervino vel alio, additis ol. ranar. ſachar. ℥ i, &c. fricandum, hinc amygd. dulc. gelatina CC. brod. capon. ficub. aliisque veſcendum.

§. V. Epilepſia ſuperius tacta jam eſt: addi poſſunt dictis eſſ. cubeb. ℞. ♀ comp. oleoſa. aliaque nervina; purgatio fiat cum ☿ dulci. Ex fermento copioſi ſpermatis ſi ſit,quod ſæpe in paroxyſmo copioſum effunditur, Conjugium remedio eſt.

§. VI. Pollutio nocturna leniter acidulis,ſangvini turgeſcentiam adimentibus, mutato decubitu, vitatis calidis,

&

& uſui pulveris hepat. rubr. cedit, addito ⊕ ⊕lato Minſichti, quin R. antiphthiſ. eunti cubitum propinari poteſt, lamina plumbea perforata juxta lumbos geſtari: aut decoctum fragariæ cum vino rubro quod apud Wedel. *amœn. Nat. Med. p. 489.* quidam commendant, pubi & pectini imponi, imprimis vero thorus exſtrui, medicina tuta ſatis jucundaque.

CAPUT III.

SECT. II.

THERAPIA JUVENUM ET VIRORUM.

§. I.

Conſiſtentis ætatis morbos in fugam acturi, primo febri continuæ committimur. Hæc vero ex ætate, cauſus eſſe conſvevit, calore intolerabilius ſæviente. Sæpe horripilatio cum calore ſubſequo, initia continuarum ac intermittentium confundit, per triduum cadente dubio, quatenus calor urgens continuo cum pulſu celeri deſævit. Omnia ſi cohærent, etiam ſævities bono eſt: peſſima enim ſignorum inæqualitas, & febris malignæ ſignum. Alterandum vero ad ſtatum naturalem eſt. Secundaria, ſed oportuna tamen indicatio medicum & virium & temporis admonet, ex his duobus enim methodus ſtruenda. Si ergo ex univerſalibus movendum eſt quicquam, per triduum, & caute fiat. Hinc contra *Knoefel. Tract. de febb. Thomſon. Helmont, Bontekoe*, &c. cum *Sydenhamio* valetudine athleticis vena ſaliat, poſt quartum enim diem Celſus ſangvinem prohibet Lib. 2. c. 20. niſi ad deliria præcavenda vel aliis ſymptomatibus urgentibus eum ex lingva ducere viſum fuerit. Emeticum, ſi nauſea ſit, vel ex diætæ errore febris fiat, vergente ad ſuperiora materia, conceditur. Hippocrates ſi os amarum ſit, Galenus, ſi adſit cardialgia, hoc ad morbum ſummovendum recte u-

 tuntur;

tuntur, reſpectu ad pulmones ſemper habito. In progreſſu, quâ ſit methodo utendum, non ego, ſed morbi indoles ex ſymptomatibus diſcenda, te docebit, quem in finem Sydenhamium legendum commendamus. Plerumq; tamen Bezoardica ſic hodie dicta & temperantia juvant, diſponendo pro morbi temporibus volatilia, fixa, & media ℞ Bez. tamen non omnibus æque in ſimplici, ut maligna febre utilis eſt: calidior enim. Miſtura ſimplex tutior, quia moderatior. Præſtantior vero ſuo loco, & ubi major ſangvinis coagulatio quam reſolutio, quæ ex ♎ theriacal. ♀i & CC, paratur. Pulv. bez. Wed. maj. facile eſt ſubſtituere pulv. pannon. rubr. ſpec. de hyacynth. pulv. bez. Ludovicianum vel ſimilem; malignitati ſæpe ſolius rad. concontrayerv. pulv. ad ʒß à Wedelio noſtro, æternum venerando, oppoſitus eſt. Decoct. hordei cum ſcorz. montan. talica, & CC. ſerum reſtituet, adjecta vero ℞ viol. roſ. vel clyſſ. ☿ ſirupo acetoſitatis citr. ſitim fallet. Idem præſtabunt aliæ refrigerantes & cordiales potiunculæ quæ in confortantes potiones abeunt, additis aqua bez. cum ✓ prophyl. Barbet. cord. Herc. Sax. frig. cum pulveribus bez. Sennert. vel ſpec. de hyacynth. M. S. extract. ſcorz. ſcordii. Confect. vel ſucco gran. chermes. Cauſo æſtuanti ferocius, ipſe ♎ ⊕li. it. in pulveribus, ⊕ ☿ it. vel depuratum ſimpl. cum epithematib. ex oxycrat. & aceto bez. obſtabunt. Vigilias, & ex his delirii, convulſionumque metum, diaſcord. Frac. ad ʒß. vel paratus ex eodem cum pulv. bez. bolus eripiet, qui idem etiam ad ſudorem inter initia febris commode, ſi opus ſit, uſurpatur. Vbi & emulſio hypnotica ex ſem. papav. alb. ▽ hypnot. Dorncreill. additis addendis, apprime laudatur. Debilitati balſ. polychreſt. & ſpec. liberantibus, cordialib. ad pulſus cum ▽ carfunc. aur. irroratis, ſuccurrendũ. Ubi gena rubet, ▣ à de ℞a deſcendente, cito ſangvinem meninges inflammaturum, ex lingva vel fronte ducas. Simplicia vero deliria ſi inſtent, veſicatoria ad brachia eximia ſunt: ubi vero cum fixitate delirium eſt M. S. volat. ex uſu eſſe ſolet, facta cum ♎ ✻ci. Ad anxietates porro cordialia med.

& camphorata, ſacra auchora. Nullus hic dies à medicamentis vacuus ſit. Criſin ex euphoria ſola patentem, caveinterturbes. Victus tenuis cum largiori potu, aëreque calido æquabili, indicationi vitali ſatisfacient.

§. II. Phrenitidem, acutum & ferox cum febri & oblivione delirium ſignant. Hunc ſeptimo die Sanitas, vel mors vel Lethargus excipit. Primariam & ſecundariam V. S. ſub initium revulſoria, poſtea evacuatoria in fronte curant. Hinc ſudorifera ſine pari ſunt. At funeſtius nihil ſpasmodicis motibus eſt, hinc optimum eſt ♀*bus bez. addere. Pulvis epil. march. cinnabar.* ℥ij; *arc. dupl. cum camphora eximium.* opiata vero niſi liquida, in declinationem rejiciuntur. Præter eadem in febb. dicta, columbam diſciſſam citra noxam capiti dabis.

§. III. Veternus cum lenta febri & oblivione inexcitabilis, & utpl. die 7. ad mortem terminans ſopor, indicat primo Excitantia, v. g. ♎ *ci □ ſum. *oleoſ. caſtoriſat.* it. *camphora*, ♎ ⊕ *volat.* ✠. *rutac. ptarmica*, acclamationes, vellicationes; raſum caput ♎uoſis perfundendo. Hinc addenda diſcutientia, diaphoret. dicta, & quæ ſimul nervoſum genus tutentur ♎ *ci. *miſtum cum caſtorei eſſentia, Liqv. CC. ſuccinat. eſſ. caſtor. ipſam.* it. *Pulv. epil. march.* Clyſma vero præter alia bono erit, acre & mordicans, non tam educendis ex colo fecibus quam revellendæ materiæ & ſpiritibus excitandis conducens.

§. IV. Pleuritidem pungitivus lateris dolor, pejor ſi ad dorſum rejiciatur, febris, tuſſis, reſpiratio diffic. &, ſi quis eum percipere ſe putet, pulſus durus notant. Peripneunonia ex dolore pectoris gravativo, cœteris omnibus, ſecus ac in pleuritide, gravioribus judicanda. Omnis hic ex ſputo ſalus quod nec cruentum ſub initium malum: tenue vero aut nullum, periculoſum. Curatio fit per Bezoard. reſolventia, expectorantia, & ſputum moventia febri, ac inflammationi debita. In Peripneumonia vena mature pertundatur, abs qua nulla ſalus, ſecus ac in pleuritide, quam etſi toties ſine ea curaſſe ſe jactitent recentes, plerumq; tamen (inter initia) etiam in hac neceſſaria eſt. Contracta alvus, niſi naturæ opus ſit, quo

lym-

lympha ad ſputum ſufficiens retineatur intus, Clyſmate reſolvente & emolliente ſolvatur. Hinc febri per diaphoretica occurratur; optimum eſt dare ℞ *Bez. cum M. S. & gutt. aliquid Eſſ. anod. flores v.* ♀ dolorem auxiſſe viſi ſunt. Sperma ceti reſolventium pect. apex erit. *Antimonium diaph. C.C.ſ. igne, Unic. foſſ. Mandib. Lucii. oc.* ♋. *Cinabaris*, & ſimilia reſolventia nota ſunt remedia. Tenue ſputum ad caute datum opium coit; caute inquam, nam ubi vel doſi exceſſeris, vel iteraveris, illud ſuppreſſum, homini vitam adimet. Peripneumoniam ab anxietatibus per *ol. caryoph.* in camphorato ſpiritu ſolutum abſolvas. Ad diluendum ſerum, ſitimq; ſedandam reſolvens Potio *ex* ▽ *C. B. ſcord. taraxac. card. mar. cerefol. acac. &c. cum elix. pect. extr. C. B. ſcord. mag. dent. apri. oc.* ♋. ℥. uſui erit, cui etiam conſulto oxymel ſquillit. adjeceris, quod pus egregie incidit, atque expectorat. Sed non omittenda ſunt etiam decocta, ex emollientibus, radice alth. Malv. & herbis pectoralibus, ſi durior inflammatio reſolvi neſciat, aut ſputum ob inopiam materiæ non ſuccedat. Poſtea ad abſtergendum, decoctum hordei cum plantis vulnerariis & adſtringentibus & conſolidantibus ex uſu erit, etſi pulveribus eclegmatis, aliisque id fere commodius obtineatur. Etſi enim dulcia ob febrim minus quibusdam placeant, experientia tamen, ſuo tempora data unice prodeſſe teſtis eſt. In fine etiam Exterius ungi thoracem convenit, *ex ungt. dialth. ol. carmin. Minſ. ſcorp. hyoſcyam.* vel aliis, additis ♌ : is quoque, imponendo ſacculum majoris vel minoris apparatus: *eſſentia & potiones travmat.* ulcus ſolidabunt.

ſ. V. Dyſenteria, cum torminibus & febri, albis vel ſangvineis fecibus deſcendentibus non benignior eſt. Nigra vero cum ſingultu, extremorumqve frigore, imprimis ſi petechiæ corpus inficiant, periculi plena. Febri E. & Fluxui manus admovendæ ſunt. Promiſcuæ adſtrictiones, anxietates faciunt. Utrique indicationi debita miſcenda ſunt, hinc ℞. *bez. eſſ. theriac. c.* ℞. *anod. optima.* Fruſtra enim Trallianum, Minadoum opiata in Dyſenteria fugere, hodie plane

con-

conſtat. Eroſis inteſtinis *Eſſ. travmat. terræ Japonicæ, mumiæ*, proderunt. R. *♂ adſtring. & corall.* adſtrictioni inſervient. theriaca ſummi uſus, cui ſi addideris adſtringentia, terram catechu, bol. Arm. Lemniam ſangv. Drac. & quædam ſudorifera, & niſi ſufficeat malo, tormentillæ vel biſtortæ radicem, vel ſimilia, facile morbum jugulaveris. Pilulæ theriacales egregiæ: vel paratæ ex *extr. zedoar. theriacal. c. lap. hæmat. bol. armen. ol. N. M. expr.* Sitim, quam neutiquam potulentis extingvas, potiuncula tamen fallere poteris *ex ▽ bez.* adſtringente: (uti ob ſua ſimplicia dicuntur) aliisque additis. Exterius abdomen *ol. petr. mac. aniſ. ceræ, nuc. moſchat. expr.* cum ſacculo fovendum eſt. Sunt qui *empl. de cruſt. pan. de bacc. laur.* vel aliud cum theriaca & *ol. ♌. croc. ♂ adſtring.* abdomini aptant. Quicquid agas, calor externus maximi momenti eſt, cum ad tormina, tum ipſorum viſcerum tonum reſtituendum. Teneſmus ſuffitu coercendus. Ventriculus c extr. zed. ad mixturas adjecto, roborandus. Purgationem vero omnem noxæ ducimus.

§. VI. Tertianam non una ratione aggredi licet: Si minori coagulatione abſque rigore ſit, V. S. curatur, alias ex infimo ventre projicienda eſt. Primo mali ſenſui ſæpe emeticum bono eſt, aut cum gr. j. ♀i emet. conjugatum purgans. Hinc incidentia ſalia omnis generis, (non tamen omnia in omnibus) paroxyſmos turbent, vel etiam conſtringentia ſangvinem, excludant fermentum. ♂lia R ♂ abſynthiaca duplicata, temperata, aperitiv. it. elix. ⊕li Minſ. arcan. ♀i die intermisſionis conveniunt. Si ſerum deficiat, ut in diuturnis poſt tot ſudores ſolet, diluentia, v. g. ſerum lact. caprin. cum cinamom. decoct. vel aſſumptum cum anim. rhabarb. aut clyſſ. ℥ii ♀ſat. optima ſunt. Præcipitantia, fermentumq; invertentia, ex arcan. dupl. ℥ diaph. conch. & famoſa china chinæ cum oleo caryoph. ante paroxyſmum bona; in ipſo conflictu ſatius eſt abſtinere vel ab ipſo potu, nihil enim potatores proficiunt. Si tamen urgeant medicum, concedendum eſt aliquid ſecundum Hippocratem, & aquæ ♌latæ vel decocta cum cinamom. ſirup. acetoſ. citr. & clyſſo permittenda. Vacuis deinde diebus, vel etiam novercantibus per epicraſin ex infuſis febrifugis ſpeciebus purgandum eſt.

G §. VII.

§. VII. Aſthma, ſi ab illapſu, adeoque compeſſione ſangvinis calidioris ſit, quod ex pulſu & plethora noſcitur, V. S.ne in brachio vel juxta talos, laxabitur. adhibendo hinc diluentia pectoralia, potiones, decocta, & alia, uti ſupra dictum eſt.

§. VIII. Cholera, involuntaria tendinum ſpasmo, & anxietate periculoſe ſæviens, ſublato ſtimulo, pariter ac dyſenteria conticeſcit. Plerumque hîc alexipharmaca, in quibus theriaca primas tenet, ſatisfaciunt, hinc eſſentiæ thericali addi poſſunt eſſ. caſtor. xyloal. cum oleo mac. it. pulveres adſtringentes, & abſorbentes, cum bez. & laud. Op. quibus facile eſt præcipitantia & invertentia alia cum oleo caryoph. addere, vitatis ubique dulcibus, cætera ut in dyſenteria ordinando.

§. IX. Hœmorrhoides, citra ventris tormina, cum dolore dorſi fientes, imperfectæ ſanitatis indicium dicuntur Wed. Opiol. p. 124. hinc ſeu fluxerint, ſeu in nodos elatæ indoleant, ♂libus mediis reducuntur. Sic enim acor bilioſus intervertitur. adſtringentia vero ano remoras ponent. ℞. itaq; ♂ aperitiva, cydoniata, cum elixiri quodam ſtomachico laudantur. quin & ipſa antiſcorbutica & tuſa in brachio vena, valet; rhagades ani oleo ceræ tangendo. Tumentibus vero eadem ♂lia proſpiciunt. Exterius cum lacte fotus ex rad. ſcrophul. fabar. cynogloſſ. herb. linar. verbaſ. pariet: fl. melil. ſem. lini, cum gumm. ſandarac. maſtich. (quæ ipſa quoque in ſuffitu utiliter militant,) & fabariæ radix ex dorſo ſuſpenſa, Magnif. Wedelii experimento, coctæque ſub cineribus cepæ cum theriac. oleo ceræ &c. proderunt. vitanda vero ſunt rancida, aloetica.

§. X. Cœliacæ demum ſeu lienteriæ ipſi, reddito ventriculi tono, coctionisque inſtrumentis roboratis, fiet ſatis; Roborantia cum ſtomachicis optima, v. g. In vino malvatico ſolutus mars, elix. propriet. & oleum mac. pulveres ſtomach. hepat. rubr. oc. ♋. cum oleo mac. caryoph. cui fini etiam inſervire poterit trag. groſſ. ſvavis, ex rad. zedoar. galang. ſem. carmin. L. aloes pulveriſat. aromatibus &c. ungi quoque Ventriculus, aut empl. contegi poteſt.

CAPUT III.
SECT. IV.
THERAPIA SENUM.
§. I.

SEnium, omnia mala ob debilitatem pejora habens ipſius Galeni judicio 7. §.42. cautum circa Univerſalia imprimis medicum depoſcit.

§. II. V.S. proinde à Galeno de rat. cur. per ſangv. miſſ. c. 13. interdicitur, niſi forte Plethora coindicet, ubi & 70. annorum hominibus venam perforat. Experientia abſolutiſſimi *Dn. Wedelii* in fœmina 70. annum degente, niſi erepto ſangvine, eryſipelas, compeſci nequivit. Emetica, puſillaminitatis cauſa, à Senibus cum Fallopio de med. purg. ſimpl. non proſcribemus. Purgantibus v. fortioribus ſeri reliquias exhaurire religioni duxerim: niſi in asſvetis, & acrimonia ejus gaudentibus. Refert enim *D. Præſes*, Senem 70genario majore ſe noviſſe, qui bis terve nonnunquam per menſem catapotiis alvum ſubduxerit, cum euphoria per annos plurimos, ut 75. attingeret; ideò nihil ex his, ut Celſus monet, perpetuũ eſt. Mitiora tamen, & quæ per epicraſin fiant dejectiones, tutiora ducenda. Timet equidem à Clyſtere fibrarum laxationem Sydenham. Tr. de Febb. ſed contra nitente, omnia perſcrutantis *Wedelii* de medic. comp. experientia.

§. III. Ad morbos ergo ſeniles devoluti, non morabimur David. de Pomis. enarrat. brev. de aff. ſenum præcav. laudatis arcanis: ſed *Wedeliina* noſtra toties probata, Ranchino de Senum conſerv. & ſenil. morb. cur. Stainero, Gerocom. conciſa brevitate apponemus, alterum oculum ad morbum, alterum ad ſcorbutum & ſubjectum defixuri.

§. IV. Vertigo ergo, quæ per conſenſum fit, fruſtra ſolis cephalicis tentatur. (vid. *Plater. obſerv.*) ſed mineram in hypochondriis, ♂bus, carminativis (vid. amœn. nat. med p. 359.) oportet dirui, & ſtomachi imbecillitati ſuccurrere aromaticis, & incidentibus acribus. Quod ſi à defectu ſit virium, crebro etiã ægrum cibare & matutine oportet. Elix. ſtomach PP. aromaticum & pulveres ſtomachici; pilulis hinc educenda ſaburra vitioſa, quibus extr. L. aloes, vel Ladani adjici poterit. Nec opiata refugienda, quin à pil. ex ladan. ſpecif. cephal. & laud. egregia Opiologia p. 103. vidit. Primariam vero ſpirituoſa, & odorata cephalica, variis formulis colligata, in infuſo ſcil. in maſſa vel pila odorifera, in ſpiritu, aqua apoplectica, Aq. Reginæ Hungar. Anhaltina, correcta præſertim Cellenſi, &c. abigunt.

Hinc eſſ. ſuccin. caſtor. L. aloes, cubeb. ⊖ vol. oleoſ. Sylv. vel Mazii, *Magnif. Dn. Præſ.* communicatum, ♎✱ ſaſſafrat. M. antiſcorbut. ℞. ♀ comp. oleoſa, eſſ. Lign. & ex ſiccis pulv. cachect. ℥in, ſpec. diambr. diamoſch. d. xyloal. ſmaragd. corall. præparat. imo ambra in ſubſtantia, magni uſus ſunt. Ipſis vero ſpiritibus roborandis Cucupha inſerviet.

§. V. Apolexia, (quam ex ceſſatione functionum animalium, præſente pulſu, facie vix mutata, reſpiratione ſalva, (pejus enim eſt ſi ſtertant,) præſentē noveris; futuram vero ex diuturna Vertigine, Incubo, tinnitu auriū, imprimis mictu cruento prædixeris,) abigitur excitantibus, ubi urinoſa ſæpe plus præſtiterint præ aromaticis; odoramenta quoq; bona, ex Opopanace, Caſtoreo ſuccino, accenſis, quo uno, teſte Manlio, Apoplectici plures ita recreati ſunt, ut multos annos ſupervixerint. Clyſter Serum, ſtagnationē affectans, revellendo, in fortiori caſu ex cephal. cum fibr. helleb. nigr. agar. fol. ſenn. &c. ſubducit: item ptarmicum, V. S. cucurbitulæ, in ipſo etiam vertice ſcarificata cute, aliaque ſupra dicta proderunt. Quando vero ſenſu reduce per διαδοχὴν in Paralyſin ſolvitur: nervos deobſtruentia, ∽ reſtaurantia, lymphamque alterantia volatilia, humectantia, uſui ſunt. Præter eadem in Vertigine dicta: Eſſ. ambræ, ♎✱. Caſtoreo imbutus, aquæ ſpirituoſæ & Emulſ. cephal. liqu. CC. ſuccinat. Miſtura ſimplex volatili ſpiritu parata, uſui ſunt. inſtar omnium pulv. cachect. cinnabar. *Tr. de amœn. mat. mea. p. 75.* laudatus eſt; addi poſſunt: caſtor. præpart. ſpec. diambr. diamoſch. d. perl. præparat. ⊖ vol. CC. ol. L. ſaſſ. Multis deinde membrorum uſum *Magn. D. Wedel.* decocto pugillari: ex cephalicis nervinis roborantibus, dedit. Extra vero pars ſoluta, linimento, nervino: nucha vero ungto nervino cum ol. roriſmar. petræ. ſuccini. lavendulæ, &c. addita pingvedine caſtorei fricanda; imponi etiam emplaſtrum poteſt ad nervorum, ſi pateat, originem, ut in brachii paralyſi ad collum. Balneandum vero ex nido formicarū eſt, urticis pars urenda, caput cucupha muniendum, donec tremor, ∽uum influentiū iterum præco, niſi convulſivus fuerit, ſpem bonā fecerit.

§. VI. Difficultatem judicii & memoriæ vix ullo remedio tolles. Eſt tamen, ut ∽ formicar. comp. Lauremb. eſſ. ambr. robores, ubi & confectio alkerm. compl. aut electuar. ex: conſerv. meliſſ. & aliis conflatum bono erit: exterius bregma eſſ. flor. ſpic. ambræ, cum ♎✱ ol. meliſſ. moſchi. ungendum.

§. VII. In vigiliis opiatis ſicco corpori nocueris, & quod non reſolvantur, & quod ad apoplexiam diſponant. Externa itaq; papaverina,

&

& mulcentia,& interna, quæ ſvaves *ἀναθυμιάσεις* halent,ſicque ♌ palantes ligent, ambrata, moſchata, ſvadentur.

§. VIII. Oculorum vitia lympham alterantibus, ♌ usque confortantibus, non neglectis hypochondriis, conficies. Quapropter ♌ *fœniculatus, eſſ. ligner. eſſ. ſuccin. & ex pulveribus rad. valerian. fol. nepeth. xyloal. ſpec. dianth. ſem. fœnic. ſiler. montan. cubeb. cardamom.* ♆, *in tragemate, adjectis quoque oc.* ♋. *& ol. fœnic. mac.* profuerint. exterius collyrio ex notis, vel pingued. viperæ uti, hinc purgari, adjecto imprimis ♆ *nat.* &, ſi opus fuerit, fonticulum urere, optima medendi methodus fuerit: inutilis tamen, ſi à deficientibus naturæ viribus ſit malum, niſi quod paulisper illud moretur.

§. IX. Idem judicium de auditu ex eadem cauſa deficiente. Tentari tamen poteſt *pulvere ex oc.* ♋. *croco* ♂ ♀*ato, cinabari, & ſuccino, & ſpeciebus diaxyloal. dianth. addito* ☍ *ſaſſafras:* purgante quoque, & auri data *eſſ. ambræ, vel oleo acuſt. moſcho quoque, vel ſaculo cum vino roborant. cephal.* cujus virtutes purgantia addita, *helleb. niger, colocynth. aſar. epithym.* auxerint.

§. IX. Narium, pectoriſque catarrhos, tuſſes, partim dicta, partim alia pectoralia, reſolventia, ſi coagulum materia ſubierit, v. g. *ſpec. diair. ſimpl. oc.* ♋. *ſperm. cet. rad. ari oxymel. ſqvillit.* Sin tenuis muria ſaliat, *ſpec. diatragac. f. ſuccin. pp. pulv. Haly contra phthiſin, troch. becch. & M*ᴾ. *de ſtyrace* mitigare ſolent.

§. X. Vrinæ incontinentiam infuſum ▽æ Iaponicæ, aliaque ſuperius tacta ſphincterem corrugantia, *xyloaloes, lanod. & cum pulveribus datum balſ. peruvian. Item ex oleo caſtor. expr. petr. juniperi deſtilato parati litus,* coërcent. Suppreſſa vero ⊡, litu ex *oleo petr. ſcorp. Matth. cum aliis,* interne vero *petroſelini radice, ſem. lycopod. troch. alkekeng. & ex ſem. violar. parata emulſ. laxatur.*

§. XI. Nephritidi cum dolore lumborum acuto, vomitu, ſtranguria ſævienti, eadem diuretica, & quæ calculum diſſolvere apta ſunt, omisſis tamen ſi urgeat, pellentibus fortioribus, & ſubſtitutis mitioribus emollientibus & laxantibus ureterum fibras, debentur. Aſt copioſum vehiculum antinephritica exigunt, quapropter, toties ab hodiernis laudatum theæ decoctum, niſi ſenilis ventriculi imbecillitas abnuerit, huc aptari poterit. Eximia vero ſunt ſalina, cumprimis ♀*ea.* ℞ ♀*i comp. oleoſa & acida;* ♀ ⊕*leat. Arcan. dupl.* Adde his ⊖ *ſuccin. volat. ſperm. cet. troch. alkek.* aliaque diuretica. Lumbos & pubem

 ex

ex oleo ſcorp. Matth. cappar. ſuccin. petr. ungt. dialth. ungendo, impoſito mox ſacculo; Clysma ex emollientibus & reſolventibus injiciendum. Imprimis quoque virga aurea à Barclajo, Piſone, laudatur. Tandem ſi vires balneum admiſerint, emolliens ineundum eſt.

§. XII. In dejectionibus invitis conſultum eſt reſpicere ad coctionem, & inteſtina, imprimis ſphincterem: hinc præter interna roborantia, id eſt terrea & ſtringentia, & ſpiritus reſtituentia, externi quoque ſuffitus & alia, uſui ſunt.

§. XIII. At ubi Cachexia eſt, cum difficultate ſpiritus, ▽ â inter cutem in pedibus inſtante, ⊡a ▽oſa, cui ⊖ia nondum periculoſe tincturam addiderint, viſcerum debilitatus tonus redintegrandus eſt. Hinc roborantia, acinos glandoſos in hepate expedientia optima: v. g. ℞ ♂ *Zwelf. vel temperata, elix. pp. antiſcorb.* ℞ ♂ *balſamica ſpir.* ♀*i mixtæ antiſcorb. arc.* ♀*i, elix. ſtomach. cum oleo mac. vel caryoph.* quibus facile, ſi dolor in hypochondriis ſit, *eſſ. carmin.* adjici poteſt. ſed præſentiora ſicca ſunt, villos viſcerum in tonum adſerentia, *pulv. cachect. ſimpl. &* ♃*in. cum oleo mac. vel ejus ſimplicia cum ebor. uſt. CC. uſt. pulv. ſtomach. hepat. rubr. ſpec. diarrhod. abb. diatrion ſandal.* &c. Hinc κάτω educendum quicquid ſubter pellem ▽æ eſt; hypochondria vero ungto ♂*at. ungenda vel alio m. vel m. empl. ſplenet. hepat.* aptanda; eadem procedendo via, ubi ſcorbutus contumacius malum effecerit.

§. XIV. Maraſmum vero quod Senium proceſſus ad ſiccitatem ſit, Galeni oraculo, *de Maraſmo* nunquam ſolvas. Mitigando autem huic, culina præ officina aptior. ſiquidem πρόσθεσις indicatur, medicamenta poſt principia ſtare conſvevere. Hinc menſæ Senum vino ſemper madeant, dape quæ ſuccum copioſum nutritium fundat, extructæ.

§. XV. Quartana, ſuo exquiſito typo, paroxysmo multo frigore horrente, nota, antiſcorbuticis, & quæ copioſum acidum infringant, ſalſioribus auſcultat. Saburra peccans, Sylvii pilulis ſphlenet. egeratur. Hinc ♂lia, & antiſcorbautica ſummi uſus, *eſſ.* ♄*ii cum oleo cochleariæ*, ipſaque M. antiſcorbutica: & ſi calor major quodammodo, ℞ ♂ temperat. Ex ſiccis ⚻tantibus, chin. chin. ſola ad ʒj. cum oleo caryoph. data, vel adjecta ⊖*ina, arc. dupl.* ♀ ⊕*lat. fl.* ✱*ci* ♂*les, ſuperiores imprimis* it. ♄ ♂*l. cach.* ⊖ *volatile viperarum* ♄ *diaph. conch. rad. ari, cum oleo febril. vel alio.* Sunt qui hæc ipſa in electuarium per rob. juniperi aptant. Hi Empl. ad hypochondria adjungere, vel Helmontii ſvaſu, infuſumque febrifugum ordinare, non abs te fuerit.

§. XVI.

§. XVI. Pruritus in ſcroto imprimis moleſtus, ex Hartmanni praxi empl. refrig. Galen. cum populeo, cui & addi poſſit ceruſſ. opium, repellitur, quo fine m. aqua ♆æ, cum vel ſine lap. medicamentoſo & mag. ♄ni proderit. quid quod ▽ frigida ſola vi repellendi, ⊖ia diluendi exterius proficua fuerit, vid. Tr. de Facultat. Medic. p. 53. de compoſ. medic. extemp. p. 165. quibus non juvantibus, veſicatorium ad vicina poni, imo fonticulus uri poterit, ſi tamen tanti eſt.

§. XVII. Impotentiam ſi ſolis ſtimulantibus tetigeris, fruſtraneo auſu nocueris etiam. Hinc cum aphrodiſiaca coëundi magis potentiam, quam concipiendi reſpiciant: quo tantum juvencularum noctes non prorſus frigeant, culina iterum lautius aperienda eſt. Aucto ſic ſpermate, ex medicina ſpiritus roborandi, calorque ſuſcitandus eſt. *Spec. diambr. diamoſch. confect. alkerm. complet. eſſ. ambræ, chocolata, electuaria ex conſerva ſatyr. cum aphrodiſiacis notis additis moſchatis, ambratis, inſignis effectus erunt.* Multum quoque fœmellæ vino malvat. cum vitellis ovi, imprimis ſi cubitum ituro præmittantur hauſtui *rotul. ſtimul. Minſ.* vel aliæ addantur, debebunt. hinc perinæum, pedumque plantæ, ingvina, balſamo confortante Timæi in Caſib. vel alio inungenda: & danda opera ut probe muniti teſtes, nunquam frigeſcant, dici enim non poteſt, monente Excell. D. Præſide, quantum hic valeat externus calor; tolerando hinc, quicquid in thorum ætas decrevit.

CAP. IV. ET ULTIM.

§. I.

HIs tanquam præcipuis in ætatum morbos armati, quicquid ex Practicorum experientia adjungendum foret, libenter arripimus; cum omnia dixiſſe, nec inſtitutum, nec Ingenium tulerit.

§. II. Inter tanta autem de Diæta ſcripta, ſilemus fere. Annitemur interim ut cuilibet ætati ſua temperies ſtatuminetur; hinc non calidi cibo, aut motu Infantiam ſiccemus, ſed multiplici menſa in pueritiam adducamus: obſervando præterea, quæ Lud. Mercat. de Puerorum educatione & cuſtodia inculcat. Conſiſtentibus cum plus ſibi fidant, ne ætatis vigor in errores conniveat, caveamus. Quicquid in cibo & potu firmum eſt, ad ſacietatem, motusque, nec jejunis, nec repletis quadrat: omnis vero abuſus noxæ erit. quemadmodum Wolffg. Krapt. de reparand. juventut. & produc. Vit. it. Arnold. Villanova, de conſervanda Seneſt. pluribus teſtatum eunt. Ultimis in ætate, à Galeno reconvaleſcentium diæta l. 5. de tuend ſanit. injungitur. Pluries hiſce, ſed pauca manu de die cibandum, hinc meridiandum, ex generoſa vite ſpiritus repetendi. Plinio vero L. 22. hiſt. nat. teſte, multi ſenectam longam mulſi tantum nutritu toleravere. Præterea quoque Ranchin. de ſenum conſervatione, & Stainer in Gerocom. audiendos reor. Quibus rite obſervatis, DEO auſpice efficies, ut per humanæ fabulæ ludibria, quibus tot fata nobis illudunt, morbis ſaltim haud ita laceſſitus, emergas tandem ad fluxæ noſtræ vitæ ultimum Finem.

SEmina morborum ac mortis naſcentibus inſunt,
Et puer, & juvenis, virque ſenexque perit.
Sunt morbi varii, varians quos parturit ætas.
A morbis quanquam libera nulla manet.
Principium curæ medicæ eſt, diſcernere morbos:
Dimidium curæ, qui mala novit, habet.
At Tibi non ſatis eſt, mala nôſſe; occurrere morbis
Mens ſtudet, ut ſalvus ſtet, redeatvé, vigor.
Jam nobis morbos ætatum ſiſtis, ut ætas
Quælibet arte tuâ poſſit, Amice, frui.

Nob. & Clariſſimo Dn. Doctorando, Inquilino ſuo, multâ pietatis, modeſtiæ, induſtriæ doctrinæque laude ornato, jam ad ſummos in arte Medica honores feliciter aſpiranti, lmq; gratulatur, & fata feliciſſima precatur ex animo

JOHANNES GUILIELMUS BAJERUS, S. Theol. D. P. P.

ÆTatum enumeras morbos, horumque medelam
Subjicis, ac promtum te facis arte Virum.
Hoc opus, ac oleum: non lubrica deſtruet ætas,
Quin eadem potius præmia larga ferent.
Euge igitur! meritos capito Virtutis honores,
Sat probat hoc ſpecimen, quàm bene victor eris!

Nobiliſſimo Domino Doctorando animitus gratulari voluit

R. W. CRAUSIUS, D. P. P.

INgenium felix, pietas, candorque modeſtus,
Sedulitas, fructus arrogat hoſce tibi;
Sunt hi laude graves, ſed fertilitate decori
Spondent & medicæ commoda plura rei.

Sic Honoris & Affectûs ſinceri teſtandi ergo ex animo applaudit

GEORGIUS WOLFFGANGUS WEDELIUS.

INfantum morbos celebras, *juvenumque ſenumque*,
Et ſic te, *juvenis* prodis in arte *ſenem*.
Aſt nonne eſt *vitium ætatis*, prævertere curſu
Æquales? hoc nos pagina nulla docet:
Eſt intemperies animi! Procul eſſe docebit
Ipſo hanc conflictu mens moderata tuo.

Sic maturatis inſigni diligentia ſtudiis egregiis applaudebat

PRÆSES.